پښتو

لنډۍ، مصرۍ، ټپې

ویب پاڼه: http://www.razmohammad.com

ایمیل پته: razm.noorzai@gmail.com

Ketabton.com

ترتیب کوونکی: راز محمد نورزی پکتیاوال

کال: ۲۰۱۶م

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ، مصرۍ، ټپې

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر يې معلوم نه وی او د هر حساس پښتون او حساسې پښتنې د احساساتو هنداره باله شي .

د لنډيو شاعران څوک دي؟

د پښتنو په غرو او رغو کې ، په کليو او ښارو کې ، په شنو درو او لويو دښتو کې ، د ابشار خنګ او د کږدۍ اړخ ته د چوپان په شپيلۍ او د بڼوال په درو کې بلاخره د پښتنو د خاورې په هر ګوټ کې له دی اشعارو څخه په يو شان خوند اخيستل کيږی . زاړه يې د ځوانۍ د خاطراتو په ياد وايې ، زلميان او پيغلې يې د خپل زلميتوب شور او مستي پکښې لټوی ، مينانو ته د راز او نياز روېباری کوی ، توريالی ورسره د تورو په ميدان کې ګډيږی او مسافر يې په مسافري کې د خپل وطن تنده پرې ماتوی . د اشعرو نه چې څومره ساده، سليس او روان دی هغومره د پرديو ژبو له اغيزې څخه پاک او سپيڅلي دی.

د لنډيو ځانګړتياوې

د ديوانونو شعرونه که د عربی عروضو تابع دي خو دا شعرونه نه يوازې د عربي عروضو څخه بی نيازه دي بلکه د سيلاب (Syuable) سيستم په اساس ځانته عروض لری ، لومړی برخه يې لنډه (۹) سيلابه او دوهمه برخه يې اوږده (۱۳) سيلابه ده . د دی اشعار ويل څرګند خصوصيت دا دی چې زياتره پکښې د ښځې له خوا نارينه ته خطاب وی او څنګه چې د ښځې احساسات تر نر رقيق ، تاثيرات يې تر نر اغيزمن او اغيز يی تر نر وخوندور دی نو به لنډيو کې هم طبعاً تر نورو اشعارو خوند او اغيزه زياته محسوسه کيږی ، همدا شان هره يو لنډۍ د ملی موسيقی يو داسی نوټ بللی شو چې پر مختلفو طرزو او آهنګو باندې کيدای شی ، لکه : رزم ، بزم ، د سفر ، ناستی ، اتڼ ، غم او د خوښی د حالاتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د راز راز لحنونو سره سمون خوری یعنی هره یوه لنډۍ د ملی موسیقی پر ډول ډول آهنگونو او وزنونو باندې ږغیدای شی ، دا څو لنډۍ چې دلته د پارسی او انگریزی ترجمی سره لوستونکو ته وړاندې کیږی دا د دی راز ملی اشعارو یوه ډیره وړه نمونه ده ، که نه وی دا راز په زرگو نو زرگو نو لنډۍ شته چې تر اوسه را غونډی شوی نه دی یوازی یوه برخه یې د پښتو ټولنی د کتاب په شکل چاپ کړی ده . که دا نمونه د لو ستو نکو خوښه شوه نو بیا به زیار باسو چې دا راز شعرونه یوه بله مجموعه د ترجمی سره مینوالو ته وړاندی کړو . د پښتو ژبې داولسی ادب یو ځانگړی شعری صنف یا ټو لگی دی چې شفاهې ادب هم ورته وایې . لنډۍ د شعر د نورو ډولونو نه یو بیل او بشپړ ډول ځانگړی فورم لری . چې لو مړۍ نیم بیتي یې نهه سیلابه او دوهم نیم بیتی یې (۱۳) سیلابه کیږی چې دا ځاتکړنی په نورو شعری فورمونو کې نه لیدل کیږی . په پښتو اولسی ادب کې د لنډۍ لپاره نور نو مو نه هم شته چې د ښښتون اولس لخوا په دی ټولو نو مو نو پیژ ندل کیږی .لکه: ټپه ، مصره او ټیکی .... چې دی هر نوم ته یو ځانگړی فلسفه موجوده ده چې د بیلگې په ډول یې زه یادونه کوم . لنډۍ ته ځکه لنډۍ وایې چې د سیلا بونو له مخې لنده او دمانا له پلوه دیره اوږده او غښتلی وی او یا داچې چې لو مړۍ نیم بیتی یې ددوهم نیم بیتی نه لنډ وې لکه دا لا ندې لنډۍ :

د لنډۍ ونې نه دی ځار شم
لکه سیسي چې په کمر ولاړه وینه

مصره

لنډۍ ته مصره هم وایې او دا ځکه چې په پخوا زما نو کې د توری او ډال جنگونه وه او د هغو جنگونو په مهال د جنگ ښه او پیاوړی توره به په مصر کې جوړ یدله ،نو د مصری توری شهر ت ډیر زیات وه او هغه به ډیره تیره او ځلا نده هم وه ،نو د لنډۍ تا ثیر او ښکلای یې د مصری توری سره تشبیه کړی چې د میوند په جنگ کې د ملا لې د خو لې مصره د یا دولو وړده :

(c) ketabton.com: The Digital Library

که په میو ند کې شهید نه شوی
خدایږو لا لیه بې ننګۍ ته دی سا تینه

د ملا لې د خولې دا لنډی د پښتنو د بر یا لیتوب او د ښکیلاک د ما تې سبب شوه یعنې دی لنډی په پښتنو ز لمیانو کې هغه جذ بات او احساسات راو پاروی چې د سر خندنې په رو حیه کې غلیم مات کړ او خپلی سینی یې د انګر یزی ښیکلاک توپونو ته سپر کړی او په غلیم یې هجوم وروړ تر څو یې غلیم پر شا و تا مبا وو .

او بر یې خپل کړ . زما په قبر لاړی تو کړه که یې د ننګ ګو لې په شا خوړلی وینه همدا ډول لنډی ته ټپه هم وایې ،او دا هم یو ه د تسمیی وجهه لری خغخ دا چې د لنډی تا ثیر د سړی په زړه ټپ جوړه وې . یعنې که توری او ټو پکی ښکاره ټوپونه جوړه وې ،نو لنډی بیا پټ زخمونه د انسان په اوجود کې جوړولی شي چې یواځی احساس یې کیږی ،خو لیدل کیږی نه لکه دا لا ندې لنډی :

باور مې نه شی که به روږغ شم
بلا زخمو نه مې په زړه دی مړ به شمه

★★★

د روغیدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د بڼو ویشتلی یمه
با نه دی ورو جګ کړه شیر ینې
ما ته دی سم د زړه په سر ټو مبلی د ینه

د لنډی بله ځا نګړنه داده چې شاعر یې معلو مه نه وې د هر چا یعنې د هر پښتا نه او پښتنې د خیال

(c) ketabton.com: The Digital Library

او زړه خبرې دي . بله داچې وخت او ځایې هم معلوم نه وې ، چې د چا له خوا ،څه وخت ،او په کوم ځای کې ویل شوی دي ،او نه یې چا ته د تعداد پته لګیږی . د لنډیو کتابونه چاپ شوی ، خو د تعداد په اړه یې څوک څه نه شي ویلی او نه یې کوم لیکوال ته څوک منسو بولی شی ،او نه څوک په ویلو کې انتیظار با سی . حتی کله کله یې خلک یو د بل په وړاندې د مسا بقې په ډول هم وایې په تیره پښتنې پیغلې او زلمیان لکه دا ټپه :

د ټپې وار راسره کیږده
ما ته بې واره ټپه خوند نه را کوینه
****
ما سره سمه سیا لی مه کړه
ما د لنډ یو سپاري لو ستلی د ینه

د لنډیو وو یونکې زیاتره وخت تور سري وي . او د لنډیو ډیره بر خه د ښځو له خوا ویل کیږي ،او یل شوي دي . د لنډیو د منځ ته را تګ په باب کو مه خا صه نیټه نه شته او اټکل کیږی چې د زرو کا لو څخه هم بخوا قدامت لری وځیړونکې په دی عقیده دی چې ښا یې لو مړنې په لاس راغلی لنډۍ او یا په بل عبارت یوه زړه لنډۍ دا وې :

سپوږمې سر وهه را خیژه
یار مې د ګلو لو کې ګو تې ر یبینه (۱)

لنډۍ چې د پښتو اولسی ادب او فلکلور اساس تشکلوی . د ژوند په هره بر خه کې د خپل مو ثر یت مظاره کړی وپښتا نه ځوانان او پیغلې یې د مینې ، هجران ، و صل ،غم ، او خو شحالی په حا لتو نو کې وایې ، مشران یې په خپلو خبرو کې د ځینو مسا یلو د تا ید لپاره وایې : ،حتی کله تری د

(c) ketabton.com: The Digital Library

متل په حیث د خپلو خبرو د قوت لپاره کار احستل کیږي ،نو ویلای شو چې په لنډیو کې د انسان ژوند هر اړخ او هره پیښه انځور شوی ده چې دا انځور یدنه په ساده او روانه ژبه چې د اولس ژبه ورته ویل شوي ده نو ځکه ورته اولسی ادب وایې . دلته د ټو لنیز ژوند د څو اړخونو او پیښو یا دونه کوم ،چې په پښتو لنډ یو کې په څو مره ساده ،روان او ظر یف انداز را نغاړل شوی او یو اوږده کسه یې په لنډو الفا ظو کې بیان کړی .که لو مړی د عشق بر خه او دهغه څو حا لته راواخلو ښه به وې .

زه به عاشق سړی پو هیږم
یا یې رنګ زیړ وی یا یې شو نډي وچي وینه

په دی که څو شک نه شته ،چې په عاشقی او مینه کې جذ ببی ،غم ، خو شحالی ، مینت ، پیغور او تهمتو نه وي ،چې دا یو حالت هم د لنډیو نه دی او هر یو یې په خبل وار تعر یف کړی ،هر حالت یې ژبه ور کړی او غږو کې یې دي او په هغه ژبه کې غږولی په کو مه چې ټول پښتون قوم پو هیږی لکه د جدایې به وخت یې عا شق خپلی معشو قې ته د اسی وایې :

جانانه دومره را سره واي
لکه بر یښنا چې د با رانه سره وینه

د لنډۍ پیژندنه

د لنډۍ پیژنې په اړوند په ځینو کتابونو ، لیکونو او خپرونو کې داسې راغلي دي :) لنډۍ په اولسي ادبیاتو کز هغه ادبیات دي چې د اولس بې نومه او بې نښانه شاعر پکې پدې بریالی شوی چې د بشر د ژوند تر ټولو عالي شیبې په دوو نا متوازنو بیتونو کې په ایجاز بیان او تصویر کړی دی . (۱) (استاد حبیب الله رفیع لیکی) : لنډۍ یو هغه دوه مسره ایز نظم دی چې لومړۍ او دوهمه مسره یې نه په قافیه کې سره یو شی او نه په وزن کې سره رابري وي . لنډۍ هغه موزون ، غیر متعارف ، مستزاد ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکمي مقفی ، غیر مصرع بیت دی چې لومړۍ برخه یې نهه (۹) څپې او دویمه برخه یې دیارلس ((۱۳))څپې وې د پښتنو په مختلفو سیمو کې لنډۍ په مختلفو نومونو پاندې نومول شوي دي البته چې په هر محیط کې به یې د بیلې بیلې وجهې سبب شوی وي ، او هر یو نوم ایښودونکي به د یو خاص صفت او مقصد په لحاظ نوم پرې ایښی وي . نو لدې کبله د لنډۍ په نومونو کې اختلاف معلومیږي . څو نومونه چې په بیلو بیلو محیطونو کې وربا ند ایښودل شوي دي په لاندې ډول دي : لنډۍ د کندهار او پکتیا پښتانه یې لنډۍ بولي چې دا اصطلاع د کثرت په توګه په دوي کې موجوده ده او هم د هري سیمې باسواده خلک یې پیژني .

بل تعریف

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دویمه برخه یې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډۍ وایي. یا دا چې په دی ډول نظم کې یو ډول تاثیرات پراته دی ، چې په اوریدونکی په محضی اوریدو سره یو داسې ډول اغیزه کوي چې په خوله یې تعریف نه کیږی او اکثر پښتانه یې په محض اوریدو سره په ژړا کیږی او په زړه کې یې یو هیجان او سوز پیدا شي ، نو ځکه یې د هغې لنډۍ نوم چې د مار په معنی ده په دې نظم باندې ایښی ده. راورټي :)) د پښتو مشهور ادیب چې په قام انګریز ؤ((د پښتو ژبې او دب ته یې ډیر خدمت کړی دی ، د دې پورته قول یې تایید کړی دی او لنډۍ په باب کې لیکی : ((د پښتو ژبې یو ډول اشعار دي ، چې د ولاړې موسیقي په ذریعه ویلی کیږي ، د زیات جوش او حرارت نه ډک دی ، او ماته د دې په ذریعه خپل وطني او ملي سرودونه را په یادیږي ، چې .. ۱۰))

د لنډیو ادبي او معنوي ویش

لنډۍ د پښتو په فولکلوري ادب کې یو ځانله فورم دی چې د شکل له پلوه ډیري زړي دي ، د موضوع په لحاظ هم دومره متنوعي دی چې د پښتني ژوند ټولي خواوي پکې په واقعي او طبیعي بڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځور شوي دي او سړی د پښتنو د اجتماعي ژوند دومره باريک موضوعات پکې پيدا کولاي شي چې په نور سندرو کې بيا په دي کم و کيف نه دي بيان شوي . (۱)

د لنډيو معنوی او حماسي انځور

فخر او حماسه

په خپل دين ، قوم ، ژبه ، نيکونو ميړاني ، ز ړورتيا او نورو اوچتو صفتونو وياړ کولو ته فخر وياړنه وايي . حماسي هغه شعرونو ته ويل کيږی چې موضوع يې ، جنګ ،مړانه ، ښندنه ز ړورتيا ، ننګ غيرت ، توره او وياړنه وي . لکه لاندې لنډيو :

علم درياب کوشش کشتی دي
په کشتی کينه په درياب و ګرځه ميينه
****
چيرته چې علم حاصليږي
هلته به خاوری کړمه غوښي خپل هډونه
****
موري لنډی توره مې راکړه
پر دين غزا ده زه خپل ځان شهيدومه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

که له میونده روغ راستون شوي
خدایږو لالیه بې ننګۍ ته دې ساتیـــــــنه)۱(

ګودر او لنډۍ

ګودر د پښتنو د کلتور د کتاب هغه رنګینه پاڼه ده، چې له نوم څخه یې د سړي زړه ته دیدنونه، مینه او ښکلا خپل ځان ورښکاره کوي، او د ښایستونو د یوې ټولګې په شان ورته ځان ښکاره کوي. څرنګه چې دنـــــــوم څخه معلومیږي چې ګودردپښتوژبې سوچه کلمه ده اودپښتنوټولوسیموکې دګودرکلمه عامه ده . کله چې موږ دګودرکلمه په خوله اخلو نوحتما زموږذهن ته دپېغلې ، منګې او ماذدیګري کلمې راځي .داهغه کلمـــــــــــې دي چې دپېغلو،ځوانانو،شاعرانو، سندرغاړوله خواپه داسې الفاظواو کلمـــــــوکې ستایـــــــــــل شوي چې انسان داوریدولو توان په ځان کې نهویني چې په اوریدلویې دځوانی جزبه او د مینې ولوله راپاروي . دپښتنو په سیمه کې دګودرغاړه په مازدیګري کې د پېغلو په تودواکاړو ګرمه وي ځکه چې دا داسې ځای دی چې خپلې همزولې په کې جمع کیږي . ګودر چېرې چې ښکلې او مستې پیغلې د اوبو راوړلو په بهانه خپلو همزولو سره د زړه خواله کوي، خوښي کوي، د خپلو مینو دیدنونه کوي. ګودر د ویالې او چینې سره هغه ځای ته ویل کیږي، چې په هغه ځای کې د منګې خوله په اسانۍ سره د اوبو په واسطه ډکیږي. او د هغه سره نږدې کورونه د خپلو ورځنیو ابو د پوره کولو کار اخیستل کیږي، چې ګودر ته معمــــــــولاً انجونې ځي او ډېرې په خوښۍ د ګودر څخه د اوبو راوړلو ته خوښیږي. څرنګه چې زموږ په وطن او په ځانګړې ډول د پښتنو په سیمو کې د ښځو په تګ راتګ، مېلو او مستیو ته اجازه نه شته دی او نه هم په کې بې له ګودر څخه کوم بل ځای شته دی، نو پښتنې انجونې ګودر ځانته په دنیایي جنت کې شمېرې، ځکه چې هلته د خپلو همزولو انجونو سره د زړه د نړۍ رازونه شریکوي او د خپلو یارانو سره د دیدن څخه خوند اخلي، څوک په کې نوی د یارانې تار غځوي او څوک په کې خپلو زړو یارانو ته ټینګښت تارونه تړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته یوه پښتنه انجلۍ د خپل یار د دیدن لپاره په ځان تکلیف مني او کوز گودر ته اوبو پسې ځي، چې هغه د پښتنو په قول په یوه تیر دوه ښکاره کوي، چې وايي:

اوبه د هر گودر خوږې دي
جانانه ستا دپاره کوز گودر ته ځمه

دلته د گودر په بهانه د یار د دیدن کولو سربېره د پښتنې انجلۍ د مینې سپېڅلتوب هم ځان ښکاره کوي، چې د خپلې مینې لپاره په ځان تکلیف گالي او د یار دیدن کوي. په گودر کې نه یوازې د انجونو خنداگانې او د بنگړو شرنگهار شتون لري، بلکې هلته د گودر څخه یوه څه لرې په هغه سیمه کې چې گودر ورته ښه مالومیږي، ډېر زلمیان هم لیدل کیږي، چې ډېرو انجونو په منځ کې د یوې انجلۍ د سالو خبره داسې په لنډۍ کې رانغاړي:

پر گودر سور سالو ښکاره شو
ما وې دې تورو اوبو اور واخیست مینه

دلته د سالو یا ټکري سور والی او هغه هم د یوې داسې انجلۍ په سر چې په مستۍ ورځینې هخوا دېخوا سر اخلي او دا پرې د خپل مین زړه زخمي کوي. او یا هم کومو زلمیانو، چې د گودر د غاړې د مستو انجونو کتار او ټولگه لیدلې وي، هغه بیا ځان د گودر د غاړې په شان غواړي، چې د انجونو د سرتاج شي او یا هم انجونې یې په خپل لاس راوشکوي او د زړه په سر یې کیږدي. لکه چې وايي:

خاونده ما د گودر گل کړې
چې جینکۍ مې شوکوي سر کې مې ږدینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته د هغه ګل یادونه شوې، کوم چې د ګودر په غاړه وي او انجونې هغه راشکوي او په خپلو وېښتانو کې یې د مستۍ د نښې او د وېښتانو د ښایست لپاره ټوکوي، چې د خپل مین زړه پرې ټکور کړي. یا هم ځینې میینان ګودر ته د ټولو انجونو او یا هم د جوړه انجونو له تګ څخه سرټکوي او د خپلې مینې سره د بلې انجلۍ راتګ ورته ټکه ښکاري، لکه چې وایي:

په ګودر څه ټکه لوېدلې
چې کشره خور یې بدرګه ورسره ځینه

د پښتنو د کلتور د کتاب د پاڼو څخه دا جوتیږي، چې پښتانه انجونې یوازې حتا ګودر د اوبو پسې هم نه لیږي، یا یې کشره خور او یا هم کشر ورور ورسره لیږي، خو دلته دا کشره خور دې خوار عاشق ته د ټکې په څېر راغلې، چې دی یې د خپلې مینې سره د همرازۍ څخه بې برخې کړی دی. که څه هم د مور څخه خوره او نیږدې څه نشته خو کله چې یوه نجلۍ په کورکې د موراو پلار له خوا ورته رد او بد وویل شي هغه خپل ډک زړه ګودرته وړي اودګودرپه غاړه دخپل زړه براس اوباسي . کله چې دګودرغاړه په شنواوسرورنګونوپټه وي نوځوانان یې بیاپه شعرونواولنډویو کې انځوروي :

پرګودرسورسالوښکاره شو
ماوې دې توروواوبو اورواخیست مینه

کله چې په ګودردنجونوسره ، سپین او شنه ټیکري راغونډشي چې ددوی دټیکریودرنګونوتیزوالی دومره تیز وي چې داوبورنګ هم ځان سره اړوي .چې دلته دلنډۍ ویونکي هم دې ټکي ته اشاره کوي او وایي چې کله سور سالو په ګودر راښکاره شي دغه سور رنګ دومره تیزوي لکه داور تاو چې سړی سیزي که څه هم اوبه داور ضد وي خو بیاهم هغه تاثیرات چې په سور سالو کې وي اوبه او اور ورته هیڅ دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار مې تو پک زه یې مر مې یمه
په تورو غروکې یې ویشتم ورکه یې کړمه
****
ورشه د یار خبر دی واخله
چې بی د یدنه دی سا ته لیو نی شونه
****
ما ز دیګر چیر ته وی چې نه وې
خوری وری زلفی په بام ولاړه ومه

په لنډیو کې انځورونه او تشبېهات

په ښتو لنډیو کې انځوړ یز کلیمات ،تشبیهات او هم وزنه لغتونه په ډیر هنری ورواں ، ساده دول راوړل شوی دی . د لنډۍ مو جود فورم ورته یو خاص خوند او ښکلا ور ښلی ده لکه دا لنډۍ :

زلفی دی بی شماله ښوري
لکه استاد شاګرد ته لښته خو ځو ینه

دلته د زلفو لړ داستاد د لښتی سره تشبیه شوی دي که څه هم د زلفو نرمي او ظرافت باید د یوي لښتی سره تشبیی نه شی ، خو د لښتی تاندوالی او د ګوزر کیفت چې د لښتی درد په ښکاره ډول او د زلفو درد پټ احساس ددی تشبیه مانا ته ډیر قوت ور ښی او که یو بل ماناوې تړاو ته یې ځیر شو . که د استاد د لښتی خو ځول شاګرد دی ته اړ با سی چې د یو مضمون لو ست ښه زده کړی . خو دا هم بی ځایه نه ده ،چې د یار زلفي هم سړی ته د مینې درس ورکوی . هغه د خوشحال بابا خبره چې وایې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدرګه که محبت راسره نه وايې
يک تنها به به خو نخوارو لا رو تلل څوک

که په لنډيو هر څومره وغږېږو ،نو د بس ټکی به پيدا نه کړو ،ځکه لنډۍ زمو نږ د اولس هغه قيمتی او ارز ښتنا که پا نګه ده خلا صيدل يې نا شونې ده او د يادولو وړ خبره خو دا ده ، چې دغه پا نګه خداي)ج(يواځې په پښتو پيرزو کړ يده . نورې ژبې له دې نعمته بې بر خې دی او کمال يې په دې کې دی چې دا داولس خبري دی واو داولس د زړه خبرې دی او داولس دزړه نه راوتلې دي ،ځکه نو داسې څوک به نه وې چې لنډۍ يې زده نه وې يايې نه پيژنې ،ځکه په لنډيو کې زياتره د ټو لنې حالات ، ټو لنيز ژوند ، او د چا پيرپال په اړه مفا هيم رانغاړل کيږی ،حتی کلتوري مسايل په ډيره ساده ژبه انځور شوی دي لکه دا لا ندې لنډۍ :

که مور او پلار دی خداي رضا کړل
د ماما ګانو به دي زنې ونيسمه

زمو نږ په پښتنه ټولنه کې دا دود دی چې د جنې په غو ښتنه کې لومړی حق د پلار او مور دی . او دهغوی د رضا حاصلول يوه حتمې خبره ده ، خو کله کله يا په اکثره ځا يونو کې ماماګان هم ددې صلا حيت لرې چې نجلۍ دواده او يا په عامه اصطلاح دبر خليک په ټا کلو کې رول ولرې . چې په پورته لنډۍ کې مټ مفهوم په لنډو الفا ظو کې رانغاړل شوی دی او يا دا لنډۍ :

په ما دی ټول کلی خبر کړ
په تا دې يو دادا خبر دی زړه دی چو ينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته هم د کليمو د رواجونو او دودونو مسله ده . چې په پښتنو کې يا دونې پټې وي .او که دغه راز په ډاګه شي ، نو بد عواقب به ولرى . خو د مينې جذبات بيا کله کله انسان ته دومره جر عت ورکړى . چې انسان د خپلى ټولنې او ټو لنيز قانون نه سر غړاويې ته مجبوروى . لکه دا لنډۍ :

په توراور بل مې جنګ جوړ يږى
زما بې غوره ياره ځه چې تر ينه ځونه

چې البته داحالت د ينې استعراق يا جنون مرحله ده چې سړى خپل استو ګنځى پر يږدى . او د ناخوالو له لاسه د ټو لنې نه تجد يديږى . خو په هر صورت ملامتيا ددې مى لو مو انسانانو هم نه ده . ځکه هغه دچا خبره ده .)دمينې نازولى حالت ته جنون وايې (نو چې د سړى مينه ديره نازولى شى ، نو هغه به ولى نه جنون کيږى . دوى چې جنون شى ، نو د دونيا ټول خواږه او د معشيت ژوند شاکړى او بلاخره د جنون په سمندر لاهو شى .او خپل هر څه د خپلى مينې نه قربان کړى . هغه د اختر و صيب خبره چې

سرو مال به درته دوه په ميدان کيږدم
کومه ورځ چې ستا د مينې جوارى شوه

نو دغسى پښتانه مينان هم ځان يو له بله قربانوى . او دا خو ښکاره ده چې ښتانه په قربانې او ځان تيرونه کې نوم لرى لکه دا لاند ې لنډۍ :

د غرغرى ميدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خيژوينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو معشو قه بیا د خپل غاشق پدی حال فخر کوی . او وياړی ،چې دا قر باني یواځی او یواځی ددي مینې ته ورکوی . او خپل سپیځلی روح د یوی سپیځلی مینې قر بانوی . او وایې :

خاونده ټوله مې ترې زار کړې
زما په سر یې غرغري منلی دینه

په بای کې دومره وایم چې لنډیو ته زه دومره عقیده لرم چې که په پښتو کې هیڅ شعر نه وایې او یواځی همدا لنډي وی ،نو د پښتو ادب لپاره به کا فی وایې . او په اخر کې دادی کوم چې پښتا نه دی ژوندې وې او پښتون دی اباد وې . او خدای)ج(به پری د ابدی عمر پیرزو وکړی

عمر دی ډیر شه خپله یاره
زما د زړه ستنی په تا ولاړی د ینه
د گودر اومنگي انځور په لنډیو کې
اوبه دهر گودر خو ړی دي
جانانه ستا لپاره کوز گودر ته ځمه
****
اوښکي مې سیند غوندې بهیږی
بیا به د سیند د غاړی نهکوم سیلونه
****
بیلتونه چیرته چې ځی لاړ شه
گودر ته مه ځه چې بې پاتی شینه
****
پرگودر سور سالو ښکاره شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماوې دی تورو اوبو اورواخیسته مینه

****

پلاریې دبر کلی ملک دی
لور یې د کوز کلی منگی راړکو ینه

****

په گودر څه ټکه لو یدلی
چې کشره خور یې بدرگه ورسره ځینه

****

خا ونده دا گناه مې معاف کړی
بیا به دخوړ په عاړه نه کرم گلونه

****

خاونده ما دگودر گل کړی
چې جنکې مې شوکوی سرکې مې ړد ینه

****

خوله به د خدای په رضا درکړم
منگی مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

****

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شر یکه مینه نیسه گودرونه

****

د کشمالو منجیله وکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې خو شبوی دی د منګۍ د بیخه ځینه

****

دګودر غاړه ورته نیسه

د نجلۍ خوی د مرغاوې دی رابه شینه

****

دګودر هر بو ټی دارو دی

چې پری لګیږی د نجو نکو پلونه

****

د منکو ټو کتار یې جوړ کړو

لنډۍ بازار یې په ګودر ولګاونه

****

که دی زما دیدن یاد یږی

د ګودر غاړه اجاره واخله مینه

****

که د یدن کړی ګودر ته راشه

زه به منګۍ په لپو ورو،ورو ډکومه

****

ګل مې د لاسه اوبو دروړ ه

په غم شر یکه لا لیه نیسه ګودرونه

****

ګودر ته ځم راپسی راشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه به منګی په لپو ورو، ورو ډکومه

****

ګودر په سر مې قبر جوړ کړه

چې مات منګی جنکۍ زما په قبر ږد ینه

****

ما دګودر په غاړه ښخ کړی

چې جنکۍ مې مات بنګړی په قبر ږد ینه

****

منګي يې ټول په ډنډ غو په کړل

د شیطا نۍ منګی په لپو ډکو ینه

****

یو ګوټ اوبه منګی نه راکړه

د وصال ترږی یم اوبه بهانه کومه

مات کودړی

دګودر په غاړه پروت و مات کودړی

و یلی زه وم روغ منګی کلال جوړ کړی

****

د لته لو بو کې زه مات یوه ځلمی کړم

یوی پیغلی په اوږو ومه راوړی

****

د جهان هره زره کې عشق عیان دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مات کوډړی سره هم د عشق داستان دی

****

ډیر مین په دی ګودر دې یو ځای شوی
ډیر منګي دلته مات شوی لند بیان دی (۱)
په لنډۍ یو کې دګودر انعکاس

اوبه د کوز ګودر خوړی دی
لیلا د یار لپاره بر ګودر ته ځینه

****

اوبه دکوز ګودر خوړی دی
زه د مین د پاره بر ګودر ته ځمه

****

او به د کوز ګودر خوړی دی
د لیو نی د خو بی کنګل پکی راځینه

****

بدن دریاب زړه مې ګودر دی
د غم ویلی پکې رګونه تللی دینه

****

بیا به منګی ته ګو تی نه کړم
مور د ګودر د تلو نه ما منعه کوینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس په گودر د پیغلو جنک شو
د سور سالو میر منی ما تی گډوینه
****
پاس په گودر ولاړی گله
نصیب د چا يې او به زه در خیژومه
****
پاس په هوا راشه جانانه
د گودر لا ري راښیزو نیولی دینه
****
پټ د گودر په غاړه کینه
چې یاره پټ په پټ وکړو دیدنونه
****
پرگودر سپینه سینه اوړی
په لاره تیر یدم ودی ویشتمه
****
پر گودر گنې ونی کیږده
چې شا لیلا منگی په سوری ډکو ینه
****
پر گودر ننبه راته کیږده
د ما زد یگر اوبو له ځمه وا به يې خلمه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر ګودر څه بلا لګيږي
چې کشر ورو يې بدرګه ورسره ځينه
****
په ګودر سور سالو ښکاره شو
چاوې سالو دی وچاوې اور ولګيده
****
په لوی ګودر دی څنې پری ولی
په نری بادی يې وچوی مين دی کړمه
****
پيغله ګودر ته روانيږي
زړه يې منجله کړو پری منګی راوړی مينه
****
تاسی دی بر ګودر ته ګوری
د بيغلو جنګدی منګو تې ګذاره وينه
****
ته د ګودر غاړی ته راشه
ما په منګی کې پراتی راوړی دينه
****
ته ماز ديګر ګودر ته راشه
په ګودر کيږي په اسانه ديدنونه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ماز دیگر گودر ته راشه
زه به منگی په لپو ورو ورو ډکو مه

****

جانانه ستا د زړه لپاره
زه په غرمه د گودر غاړی له درځمه

****

خاونده بیادی مازد یگر کړ
پهگودر جوړشو دمنگیو کتارونه

****

خلکه گودرگوري گډیږی
زه بې گودره گډیدمه لا هو شومه

****

داده گودر غاړه راواخله
لکه زخمی هیلۍ په ډبکې ناسته یمه

****

د اسری منگولې نری غاړه
گودر ته لاړه دچا ژوند خرابوینه

****

دا سرې منگولۍ نری غاړه
گودر ته لاړه برگ منگی ترخکې وړینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسري منگولی نری غاړه
لکه کو تره په مکیز گودر ته ځینه

****

د جلا لا گودره وران شی
په جنکودی سا لنډی ولگاو نه

****

ددی گودر غاړی ته گوره
نری لگی دی پیغلی زړونه ودیتوینه

****

دگودر خواکې وني کیږده
چې شا لیلا منگی په سیوری ږکو ینه

****

دگودر زر اجازت راکړه
ما ته کو څه کې جنکی ولاړی دینه

****

دگودر غاړه به ښا یسته کړی
ورله روان شول د بلبلو کاروانونه

****

دگودر غاړه پری ښایسته ده
څا نگه دی خدای شامدام روغه لر ینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دگودر غاړه ورته نیسه
دجنلۍ خوی دمر غاوی دی رابه شینه

****

دگودر غاړه ورته نیسه
لیلا دجنو میره ده مخکې دربه شینه

****

دگودر غاړه ورته نیسم
زما جانان پردی لار تللی رابه شینه

****

دگودر غاړهیې ناغه کړه
زلمو په غاړهکړه دصبر تاویزونه

****

دگودر غاړه دي اغزي کړه
په سترگو روند شی بخملی پښي لرمه

****

دگودر هر بو ټی داروده
چې لگیدلی پری د پیغلو پلونه

****

دگودر هر بوټی دارودی
جونی پری هره ورځلاسونه لگو ینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګودر هر بوټی تازه رېي
هرمزد یګر پرې جو نې سترګي لګو ینه
****
دګودر هر مازد یګری ښه وې
چې جونې ټولی ماز د یګر سیل له راځینه
****
دمازد یګر اوبوله مه ځه
په ګودر زانګی دکوډګرو تاویزونه
****
د مازد یګر ګودر ته راشه
ما په منګی کې پراټې راوړی د ینه
****
د مازد یګر ګودر له مه ځه
پیغلی ابو پر ځای و یني دکو ینه
****
د مازد یګر ګودر له راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
د ماز د یګر ګودره وران شی
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

د يدن دی سین کړه را لا هو کړه
زه په غاړه دګودر ولاړه یمه
****
زلفی يې بيیا پر مخ خوری کړی
د ماز د یګر ګودر له څی ځان سنګارو ینه
****
سترګي دي ډکي تو مانچي دي
چې د ګودره را ختم ودی ویشتمه
****
سترګی هوسۍ صراحی غاړه
بیا دګودر په لاره مسته یاره له ځمه
****
شاه دګودره روانیږه
زما نر یږی د زړګی پا خه برجونه
****
شاه دګودره روانیږه
لکه د بڼ مر غۍ وړه شنه يې خالونه
****
شاه دګودر له لوری راغله
لکه پا چا ورته پیري ولاړی دینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

شال يې په سر اوړی په غاړه
ګودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ينه

****

شو مازد يګر ځان يې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز ګودر له ځينه

****

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
لکه هو سۍ په لاره اخلی قد مو نه

****

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
په اردلۍ کې سيهلۍ ورسره ځينه

****

که ته ر ينبتيا پر ما مين يې
د ګودر غاړه اجاره واخله مينه

****

ګودر ته ځم را پسی را شه
يوه شيبه به دی په شه زړه وو ينمه

****

ګور له ځم را پسی راشه
منګي مې دوه دي نری ملا مې ما تو ينه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر له څمه را پسی را شه
ما په منګې کې پراټې را وړی د ینه
****
ګودر ته دواړه خو یندې راغلی
یوه یې ویشتل کا بله یې غشې ټولو ینه
****
ګودرته څم راپسی راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
ګودر ته څم راپسی راشه
وخت مازد یګردی چې پری وکړو د یدنونه
****
ګودر له غبرګې خو یندی راغلی
ګو له ماری د خمارو ستر ګو کو ینه
****
ګودر له څمه خو شحا لیږم
چې مې جانان کر لې لاره کې سره ګلونه
****
ګودر ته ځی په مخه راغلې
ګیبی ګیبی پرتو ګ دی لاره نه راکو ینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر کې سرې لمبې شوې پورته
د چا د زړه په دنیا اور ولګید نه

****

ګودر شو ګرم مازد یګر دی
لیلا همزولو سره قینج مکیز کو ینه

****

ګودر له ځم چې اوبه راوړم
په سرو منګلو به یې جانان له ورکومه

****

ګودر له ځم چې مانګی مات کړم
سپو ږمی زړه شوه اوس تیاره کې یاره ځمه

****

ګودرته ښی ناوخته کیږی
د خیال کاته کوی په اور یې ستی کړ مه

****

ګودر له ځی او پښو ته ګوري
پاچاهی لارکې د خیال مه ږده قد مونه

****

ګودر په سر مې قبر جوړ کړی
چې مات منګی پیغلی زما په قبر وینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودرکې هره ورځ اختر وې
منګې په سر ورله راځي جو نی سیلونه
****
ګودر د غدونو څه کم نه دی
پکې ښیبړی شنې پاخې کټه بازونه
****
ګودر دی عمر له اباد وې
مازد یګرې پکې وی اخترونه
****
ګودربادشا منګی وزیر دی
وزیر همیشه د خپل یار سلام کوینه
****
ګودره ټول درته لو ګی شم
په سور سالو کې لیلا ستا خواله را ځینه
****
ګودرکې هره ورځ اختر وې
رنګ رنګ پکې وی د خو بانو محلسونه
****
ګودرته راغلی برابره
یا خو لګی راکړه یا منګی در ماتو مه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

گودر دی عمر له ودان وي
په دی بهانه د جانان وکړم د یدنونه
****
گودره بخت دی غلبه دی
د پیغلو جنو سیل کوی حیران دی کړمه
****
ما په گودر د جنو ښخ کړی
گو ندې ملا له پر ما کیږدی قد مو نه
****
ما زد یگر تل لری خاونده
چې ماز د یگر په گودر وشی د یدنونه
****
مازدیگر پیغلی ښی اغلی
منگې په ولو دگودر غاړی له ځینه
****
ما سره سم گودر له لاړ شه
منگې مې دوه دی نری ملا مې ما تو ینه
****
منگی به تخرگ گودر له ځمه
دغه یو ځای دی چې بری کیږی د یدنونه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

منګي کې موری اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه

****

ولی به زه ور پسی نه مر م
اوږی په غاړه ما زد یګر ګودر له ځینه

****

وخت د ځوانې مې نیمه خوا شو
یار بې وفا شو ارمانې به ګودر له ځمه

****

هغه ساعت به کله راشی
چې د اشنا سره به بر ګودر له ځمه

****

هر مازد یګردی لوی اختر دی
ګودره ! ځکه دی صفت هر ځای کو مه

****

جنی د پلاره دی ویر یږم
ګودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه

****

چې ماز د یګر شی زړه مې ښه شی
په ګودر حوړ شی د منګیو کتارونه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې مازد یګر شی عاشقان ژاړي
چته له خیاله منګی وړی په ګودرونه

****

چې یوړم یوړم اوبو یوړم
چې بې ګودره ګډ یدم اوبو به وړمه

د لنډیو په هکله د لیکوالو نظرونه

په پښتو کې لنډۍ څه ته وایي

استاد حبیب الله رفیع

د پښتو لنډیو ژوند څلورنیمو زرو کلونو ته رسیږي

هارون حکیمي

لنډۍ، مصرۍ ، ټپې

په لنډیو کې خندونکې توکي

محمود نظري

لنډۍ د ګلونو په سمندر کې

محمد حامد حلیمي

د پښتو لنډیو په اړه یو څو خبرې

ولایت خان ځدراڼ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتو کې لنډۍ څه ته وايي؟

د آلمان ږغ راډيو سره د استاد حبيب الله رفيع دمرکې متن

د لنډيې چينې د پښتو په غرونو او رغونو، کليو او باندېو، باغونو او ښونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه يې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

په لويو غرو د خدای نظر وي
په سر يې واورې په لمن يې زېړ گلونه

سندرو او افسانو زموږ د لرغوني هيواد د ادبي او کلتوري ژوند خښته کېښوده او د ليك تر پيدايښت وړاندې يې زموږ د فکري يون کرښې وټاکلې او پښتو اولسي سندرو هم د همدې ويدي او اوستايي سندرو تر څنگ سترگې پرانيستې.

د پښتو اولسي ادب په ښيرازه گلبڼ کې د لنډۍ په نامه يو داسې گلبوټی هم رازرغون شو چې هره پاڼه يې بېل رنگ او د هرې څانگې خوځښت يې بېل آهنگ درلود.

لنډۍ په ټوله پښتونخوا کې خورې او هرې پښتنې او پښتون ته ورسېدې، هر چا چې وويلې د ټولو مال شوې او د ټولو د حال او چاپېريال څرگندويې او ښکارندويې يې وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ د پښتني ټولنې ټول رازونه په خپله غېږه کې خوندي کړل او د پښتو د ژوند ښې او بدې، خوږې او ترخې ټولې پېښې او خاطرې یې په خپله لمن کې راونغښتلې، لنډیو هم د پښتنو د ودونو او ښادیو دوراګانو ملتیا وکړه او هم یې د دوی د جنازو او تابوتونو ویرونه وکړل.

د لنډیي چینې د پښتو په غرونو او رغونو، کلیو او بانډو، باغونو او بڼونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه یې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

لنډۍ سیلابي او څپه ییز جوړښت لري او لکه له نامه څخه یې چې ښکاري یو لنډ بیت دی چې دوه مسرۍ په کې دي، یوه لنډه)۹(سېلابي او بله اوږده دیارلس سیلابي، ددې ۲۲ سېلابونو په غېږه کې د لوی نه لوی مطلب په ډېر اعجاز او ایجاز خوندي کېږي او ادبي کېږي.

د ژوند هره موضوع د لنډۍ موضوع ده او د پښتني ژوند هره برخه د لنډۍ دګلونو خوشبویه عطر جوړولای شي. د مینې نغمې او د حالاتو تغمې دواړه د لنډۍ په پستو اننګو کې ښکاري او دا کمال په کې شته چې په بشپړفصاحت او بلاغت یې ادا کړي.

د نمونې په توګه پښتونولې یو قانون دی، په دې قانون کې که دښمن هم د چا په کور کې پناه واخلي، مضمون دی، د همدې اصل له مخې مین بېلتون ته هرکلی کوي او ډاډ ورکوي:

بېلتونه راشه سترى مه شې
زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوینه

ګودر د پښتني ټولنې یوه ټولنیزه مؤسسه ده، په هرکلي او ټپه کې یو ګودر موجود وي، د کلي پېغلې نجونې ګودر ته راځي، اوبه هم ځنې وړي، مرکې او مجلسونه هم سره کوي او کله ، کله د دوو مینو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیدن هم په ګودر یا د ګودر په لاره کې کېږي، نجونې ګودر ته په ښو او نظرراښکونکو جامو کې ځي او د سرو سالوګانو سیالي کېږي، یوه لنډۍ دا منظر داسې انځوروي:

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ماوېل په تورو اوبو اور ولګېدنه

مینه او وفا د پښتني دنیا یو زرین او متین اصل دی چې ژمنه یې وکړه بیا ماتېدی نه شي او چې قول یې وکړ بیا بدلېدی نه شي، د همدې اصل له مخې مین مینې ته د مینې په دنیا کې د وفا ډاډ په دې الفاظو ورکوي:

د زلفو تار نښاني راکړه
که په قیامت یې رانه غواړې دربې کړمه

غربت او بېوزلي د پښتني ټولنې یوه سپوره برخه ده خو د کورنۍ مینه او صمیمیت، لورینه او یو پر بل پېرزوینه هم یو زرین اصل دی، یوه پښتنه مېرمن له خپل مېړه سره د مینې او لورینې ژوند لري یوه ورځ داسې راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، ښښتن مجبورېږي ورډی له کوره راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، ښښتن مجبورېږي ورډی له کوره وزي او په خوارۍ مزدورۍ پسې ځي، کله چې مېرمن د خوړلو څه مومي او د سترخوان ته کښېني نو ورډی تلی ښښتن یې وریادېږي، مړۍ یې په ستوني کې نښلي او د صمیمیت او لورېنې داسې ازموینه ترسره کوي:

اشنا مې ورډی رانه تللی
چې دسترخوان لره ورځم ژړا راځینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتني ټولنه کې د مينې کولو لارې ډېرې اغزنې دي او ډېرې له ستونزو ډکې، که د غلا مينه رسوا شي نو بيا د مرګ استازی رارسېږي او د مينې انتقام اخلي، مين په همداسې اغزنو حالاتو کې مينې ته زړه ښه کوي او له مړينې وېره نه کوي خو له مينې نه هم د ثبات او وفا دارۍ غوښتنه کوي:

سبا مې ستا په تومت وژني
ځای د راستۍ دی چې منکر نه شې مينه

يا هم

سبا مې ستا په تومت وژني
غولی جارو کړه چې په شرق مې وينې ځينه

پښتني دنيا د ښو او غوره اصولو ترخنګ ځينې ناوړې او ناروا وې هم لري له دې څخه يو هم د مېړونو له خوا د مېرمنو وهل هم دي، مېرمن مقابله نه شي کولی، خو لنډۍ نه ديوه مليح او مظلومانه احتجاج په توګه کار اخلي او خپل څښتن د لنډۍ په خوږه ژبه خپلې ناروا ته داسې متوجه کوي:

برخان د ګلو لښته ناخلې
پر ما دې تېر کړل د کوتکو ګوزارونه

په پښتني ټولنه کې ودونه د اولادونو د پيداکېدلو او د وګړو د ډېرېدلو لپاره کېږي او هره مېرمن له ودوزن سره سم هيله لري چې ماشوم ولري او په کور کې يې زانګو وزنګوي، يوه مېرمن چې ډېر وخت د اولاد په انتظار ده خو په کور کې يې د ماشوم د ژړاغږ نه راپورته کېږي نو خپل خاوند ته د لنډۍ په خوږه او پسته ژبه په طنزيه لهجه داسې وايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

جانانه ستا مزګۍ نشته
زما همځولي زانګو ګاني زنګوينه

لنډۍ يو سرتړلی زنځير دی او يوه موضوع په کې بشپړېږي خو کله کله د سوال او ځواب په بڼه يوه لنډۍ له بلې سره نښلي او د يوه خواره ډيالوګ په توګه دوام کوي:

ننۍ ناسته په همداسې يوه خواږه سوال او ځواب سرته رسوو چې د مينې رازونياز په کې شوی او د ټولنې بنديزونو ته په کې ټکان ورکړل شوی دی:

په سپينه خوله مې دې پرار وکړ
زه به بخيلې مور ته څه ځواب کوومه
مور ته دې داسې ځواب وايه
زه له منګې سره ګودر ته ولوېدمه

مينه ځواب منطقي نه ګڼي :

مور به مې داسې راته وايي
منګی دې روغ په خوله دې راوړل پرهارونه

مين منطقي ځواب جوړوي او وايي :

بيا د مورکۍ ځواب دې دا دی
منګی په خټه زه په ګټه ولوېدمه

ځواب چې منطقي کېږي دا ورته وايي:

چې د مورکۍ ځواب دې جوړ کړ
پر دې ملاله خوله مې کښېکاږه غاښونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتو لنډيو ژوند څلورنيمو زرو کلونو ته رسيږي

هارون حکيمي

پښتو هغه منظوم شعر دی چې تر اوسه يې په بله ژبه کې سارى نه دى ليدل شوی، پښتو لنډۍ يو ځانګړی جوړښت لري، چې لومړی بيت يې ۹ سپلابه او دويم ۱۳يې سپلابه دی، چې په ټوليز ډول ۲۲ سپلابه کېږي. د دې لپاره چې د پښتو لنډيو په اړه مو د مالوماتو کچه لوړه شي، نو په دې اړه مو له ښاغلي استاد حبيب الله رفيع سره مرکه کړې چې تاسې درنو لوستونکو ته يې د لوستلو لپاره وړاندې کوو.

حکيمي: که لومړی د لنډيو د نامه په اړه راته ووایاست، په ځينو سيمو کې ورته لنډۍ وايي په ځينو کې مصرۍ او په ځينو سيمو کې ټپې وايي.

استاد: دا چې لنډۍ د يو لوی ملت، ګډه پانګه ده او دا ډېره ستره، قيمتي او ارزښتناکه پانګه ده، ما چې تر اوسه مطالعه کړې د نړۍ په ولسي ادب کې مې د لنډۍ جوړه نه ده پيداکړې. له همدې امله پښتنو ته ګرانې دي او داسې پښتانه به ډېر لږ پيداشي چې يا يې نه وي زده او يايې جوړې نه کړي، له همدې امله په هر ځای کې پرې له شرايطو سره سم نومونه اېښودل شوي دي، البته دا د ولس نومونه دي، ځينو خلکو تعبيرونه ترې کړي لکه يو تعبير يې دا دی چې لنډۍ يو لنډ شعري ټولګی دی، يعنې نهه سپلابه يې لومړۍ مصرۍ ده او ديارلس سپلابه يې دويمه مصرۍ ده او دا ټول دوه ويشت سپلابه کېږي، له همدې امله ورته لنډۍ وايي. بل تعبير يې دا کړی چې لنډۍ د مار يو ډول دی او هغه ډېر زهرجن مار دی يعنې ډېر اغېزمن دی او د چيچ زهر يې ډېر زر اغېز کوي. دوی د لنډۍ دا مطلب او هغه ښکلي الفاظ دوی ډېر اغېزمن بولي دومره موثر او اغېزمن يې بولي لکه لنډۍ چې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

وجود ژر اغېز کوي، دا هم په احساساتو داسې اثر کوي او احساسات راپاروي، ویښوي او څپاند کوي یې، له همدې امله ورته لنډۍ وايي. او بل په لره پښتونخوا کې ورته ټپه وايي، د ټپې هم ډېر تعبیرونه شوي، دا چې له ټپ سره تړاو لري یعنې داسې اغېز لري چې په سړي کې ټپ جوړوي، زخم جوړوي دا معنا هم لري. مصرۍ هم ورته وايي ځکه دا دوه مصرۍ دي او سره راټولې شوې دا یې یوه معنا ده او بل مصرۍ یوه توره ده چې هغه په مصر کې جوړېده او په پښتنو کې ډېره مشهوره ده، ... په ما دې کړي د مصرۍ تورې واورونه... دا هم د اغېز له امله ورته د مصرۍ نوم اخیستل کېږي چې دا هم ډېر اغېز لري. په دې سربېره ځینې نور ولسي نومونه هم لري د بېلګې په توګه، غریبۍ، غریبۍ په هغه وخت کې چې یو څوک مسافر شي، یا کوم غم پرې راشي، له ځانه سره ناست وي او غمجن او لنډۍ وايي، دې ته غریبۍ وايي، غړنګې هم ورته وايي، ډېر نومونه یې نور هم شته چې ما اورېدلي دي. په هر حال دا ټول نومونه د لنډۍ له اغېز او تاثیر څخه اخیستل شوي. په ټولو کې دا نغښتي چې لنډۍ یو ډېر اغېزمن شعر دی او په احساساتو او عواطفو ډېر ژور اغېز لري. د شکل له نظره هم په ډېرو ښکلو الفاظو جوړ شوی، او د موضوع له نظره یوه ژوندۍ موضوع په دې دوه مصرو کې ځای کېږي او لکه یو سر تړلی ځنځیر دی چې موضوع بل ځای ته نه ترې ځي، په دوه مصروکې یو ښکلی مضمون ځایېږي او انسان ته یو ښکلی مفهوم لېږدوي. له همدې امله د لنډۍ اغېز هم د شکل او الفاظو له نظره او هم د معنا له نظره ډېر زیات دی ډېر اغېزمن دی، له همدې امله لنډۍ ته دوی زیات ارزښت ورکوي.

حکیمي: استاده! سړی دعوه کولای شي چې د تراژیدۍ ډک یو ډول ژانر دی، ځکه چې له دریو نومونو څخه مصرۍ، چې له مصرۍ تورې اخیستل شوې، تاته به خاورې خولګۍ درکم، پر ډال دې نشته د مصرۍ تورې واورونه، یا لنډۍ چې له ماره اخیستل شوې یا هم ټپه چې دا هم له ټپ څخه اخیستل شوی دی، سړی دعوه کولای شي چې لنډۍ یوازې یو تراژیدي ډول شعر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد: تاسې پوهېږئ چې تراژيدي يوازې دغه حالت ته نه وايي، کله کله سړی ډېر خوشاله شي وژاړي، يعنې له دې څخه د لنډۍ اغېزمنتوب مطرح دی، ډېرې لنډۍ دي چې هغه تراژيدي نه دي خو ډېر اغېزمن او ښکلی تصوير لري:

په ګودر سور سالو ښکاره شو

ماوېل په تورو اوبو اور ولګېدنه

څومره لوی اغېزم پکې پروت دی.

بېلتونه راشه سترې مشې

زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوینه

د پښتونولی ټوله فلسفه په دې يوه لنډۍ کې راځای شوې ده.

ځان يې زړو جامو کې جوړ کړ

لکه په وران کلي کې باغ د ګلو وينه

دا د غربت يو لوی تصوير دی، د پښتنو د غربت خو په عين حال کې د ښکلي ذوق ښې ثليقې، يعنې غريب هم کولای شي چې د ژوند په مسايلو کې هم له ذوقه کار واخلي، نو په دې اساس لنډۍ يوازې تراژيدي نه دي، بلکې زما نظر دا دی چې په لنډۍ کې د پښتنې ټولنې هر هغه څه چې دوی ورسره سروکار لري شته او پکې نغښتل شوي دي، يعنې دوی د پښتنو ټولو پوښتنو ته ځواب وايي، لنډۍ د پښتنو ټولې غوښتنې منعکسوي، او په لنډيو کې د ژوند ټول حالات را نغښتل شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکيمي: تاسې یو وخت ویل چې په لنډیو کې ډراماټيکې لنډۍ هم شته، چې په لنډیو کې خبرې اترې شوې، د یوې ډرامې بېلګه مو ورکوله، اوس مو په ذهن کې داسې کوم څه شته؟

استاد: هو بالکل ولې نه، ډېرې دي.

په سپينه خوله مې د پرار وکړ

زه به بخیلې مور ته څه ځواب کومه

مور ته دې داسې ځواب ووایه

زه له منګي سره ګودر ته ولوېدمه

که مور دا وايي چې دا بې منطقه خبره ده، نو:

مور به مې داسې راته وايي

منګی دې روغ، په خوله دې راوړل پرهارونه

دی بیا وايي

د مورکۍ ځواب دې ده داسې

منګی په خټه زه په زغه ولګېدمه

او بیا چې ځواب منطقي هم وي ورته وايي چې،

د مورکۍ ځواب خودې اوس جوړ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ملاله خوله مې کېکاږه غاښونه

دا ډول دي لکه:

زړه مې له سترګو ګيله من شو

چې ديدن ته کړې، عبث غم زه تېرومه

سترګو له واره ځواب ورکړ

چې مين ته يې اوښکې بيا زه تويومه

دا ډول ډراماټيکې لنډۍ ډېرې زياتې دي، د ژوند ښکلې ښکلې صحنې چې په ژوند کې پېښېږي، هغه په هر ډول په لنډيو کې ځاى شوې دي، د بېلګې په توګه ما مخکې وويل چې لنډۍ سرتړلې ځنځير دى، ليکن په پوښتنه او ځواب کې بيا سوال په يوه لنډۍ کې او ځواب په بله لنډۍ کې، بيرته يې هره يوه ځانګړى سرتړلى ځنځير دى.

حکيمي: د کاکړيو غاړو سره که چېرې سرى لنډۍ پرتله کړي، کوم ډول به يې لوستونکي ته آسانه وي، کاکړۍ غاړې او که لنډۍ؟ د تصوير او موضوع له پلوه کوم ژانر پکې ځواکمن ښکاري؟

استاد: لنډۍ د ټولو پښتنو په ټوله پښتونخوا کې خپور ادبي ټولګى دى، نو داسې پښتون او پښتنه به پيدا نکړې چې يا يې لنډۍ ويلې نه وي او يا يې لنډۍ زده نه وي، نو په همدې اساس د کاکړيو يا د غاړو ساحه وړه ده، هغه په ټوله پښتونخوا کې خپرې نه دي، بل د کاکړۍ جوړښت ځانګړى دى، دا چې ته وايې چې لنډۍ دوه ويشت سېلابه ده او هغه يا څوارلس سېلابه دي يا شپاړس سېلابه دي هغه معمولاً څوارلس او شپاړس سېلابه دي، مصرې يې يا اوه سېلابه دي يا اته اته، هغه بېله موضوع ده په آسانۍ کې رول نلري، هغه خپله هماغه يو ټولګى دى، خپل مطالب او خپلې غوښتنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري، هغه هم تقريبا د لنډيو په لار روان يو ټولگی دی، د ژوند ټول مسايل پکې رانغښتل شوي، حماسي لنډۍ پکې شته، ټولنيزې لنډۍ پکې شته، حتی تر کومه چې مامطالعه پکې کړې، په ځينو ځايونو کې له لنډۍ نه هم حساسې دي، په هغو کې د ژوند مسايل ډېر ژر منعکس کېږي، په لنډۍ کې مسايل ډېر ورو ورو منعکس کېږي لکه:

د ښو ټوپکو استاکاره

د ښو ځوانانو مرگ به ستا له لاسه وينه

دا د ټوپک د وخت لنډۍ ده لېکن اوس د توپ او مزايل لنډۍ ډېرې کمې پيدا کېږي، خو غاړې چې دي هغه بيا رواني دي د ژوند نوې پېښې ټولې پکې نغاړل کېږي لکه:

راځه چې دواړه توکل کړو، زما چارگل په سگرېټ ورکړو

دی وايي:

زما دې خاورې شي ځواني، چې ستا چارگل په سگرېټ ځي.

نو په دې کې د سگرېټ، اورگاډی او نوي مسايل هم رانغاړل شوي دي، نوي مسايل چې راځي ډېر ژر په غاړو کې ځای شوي دي، په لنډيو کې لږ په ځنډ هغه راځي تر کومه چې ما مطالعه کړې، ليکن په هر صورت، د لنډيو کړی لويه ده، او د کاکړيو وړه ده، نو په همدې اساس يې هېڅکله له لنډيو سره په پرتله کې نشو اېښودلی.

حکيمي: تاسې د نوو خبرو يادونه وکړه چې په کاکړيو کې ځای شوې او په لنډيو کې تر اوسه نه دي ځای شوې، په لنډيو کې هم داسې بېلگې اوس شته، لکه يوه طنزيه لنډۍ وايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

قبر مې سورى كړه حال مې ګوره

چې مبايل مې اوس آنتن نه وركوينه

يا بله يوه وايي:

چې دې ياري په مسېجو شوه

له داسې مينې دې خپل ځان ډيليټومه

د دغه ډول كلمو يا هم د نورو كلمو راوړل په لنډيو كې څرنګه كار دى؟

استاد: لنډۍ د ولس مال دى، دا چې ځينې كسان لنډۍ جوړوي، هغه بېله خبر ده، ډېر كسان په دې كلونو كې د لنډيو په ځنګ كې يې خپله لنډۍ جوړې كړې او مجموعې يې جوړې كړې. لېكن هغه لنډۍ شوې نه دي، هغه وخت لنډۍ كېږي چې د ولس سايكل يا دوره ووهي له هغې وروسته ولسي ادب كېږي او ولسي لنډۍ ترې جوړېږي، لكه په لنډيو كې زياتې لنډۍ شته چې د طالبانو، يا د عالمانو لنډۍ دي:

كتاب تمام طالب روان شو

تر حجره ګرده تاوېدم په لمبو سومه

يا نور ژور ژور منطقي مسايل دي چې په لنډيو كې رانغښتل شوي دي، ليكن هغه عامې شوې نه دي، لا د ولس نه دي شوې او د ولس ادب ته نه دي ننوتې. ولسي لنډۍ هغه لنډۍ دي چې شاعر يې په ولس كې ووايي او شاعر يې په ولس كې ورک شي، لنډۍ په ولس كې خوره شي او بېرته يې مورږ د ولس له خولې راواخلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کله داسې کېږي چې یوه لنډۍ یو ځاي یو ډول ویل کېږي خو بل ځای په بل ډول، لکه:

یار مې د خوست زه د تیرا یم

خدایه خوست وران کړې چې جوړه تیرا ته ځونه

خو دا لنډۍ بل ځای داسې ویل کېږي چې:

یار مې د کوټ زه د تیرا یم

خدایه کوټ وران کړې چې جوړه تیرا ته ځونه

د دې بدلون لامل ستاسې په نظر په څه کې دی؟

استاد: دا د ژوند د کولو لپاره، هر شی هڅه کوي ژوند وکړي، د هر څه مبارزه روانه ده، لنډۍ شفاهي شی دی، له یوې خولې بلې خولې ته ځي، له یوې سیمې بلې سیمې ته ځي، په دې لېږد کې داسې بدلونونه پیدا کوي چې غواړي پکې د خپل پاینښت لپاره له هغو څخه کار واخلي لکه دا لنډۍ چې یار مې د کوټ زه د تیرا یم دا لنډۍ که خوست ته ځي، دا لنډۍ که د کوټ او د تیرا وي پنځه ورځې وروسته یادېږي ځکه که له خپلې سیمې سره مینه لري، نو په همدې اساس دا منطقوي نومونه بدلېږي، سیمه ییز اتلان پکې بدلېږي، په یوه لنډۍ کې په یو ځای کې یو کس اتل وي خو هغه لنډۍ چې بل ځای ته ځي بل اتل مومي، د هغه ځای مشهور اتل ورسره اچول کېږي چې دا لنډۍ ژوند ورسره وکړي. حتی لنډۍ یو بل کمال هم لري، لغتونه بدلوي، د لغتونو په بدلېدلو سره ژوند کوي اوس دا لنډۍ د زرګونو کلونو لنډۍ ده:

سپوږمیه سر وهه راخېژه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار مې د ګلو لو کوي ګوتې ریبینه

دا (جون زانولسونیو) یو پښتو پوه څېړونکی دی هغه وایي چې دا د هغه وخت لنډۍ ده چې آریایان به د شپې لخوا د سوما د بوټي د لو کولو لپاره غره ته تلل او بیا به انتظار وو ترڅو د څوارلسمې سپوږمۍ راوخېژي او دوی د سوما بوټي لو کړي، ځکه که دا په لمر کې لو شوي وای شیره یې خرابېدله، نو دوی به د سپوږمۍ د شپې انتظار ویست او ټول به راټول وو بیا به یې د دې بوټي لو کاوه او له هغه به یې شیره ایستله او له هغه به یې مشروب جوړول چې دوی ته ډېر مقدس وو او له هغه به یې استفاده کوله. دا لنډۍ یا له څوارلسم وړاندې ویل شوې، یا په داسې ځای کې ویل شوې چې غرونه لوړ دي او سپوږمۍ ژر نه راخېژي یا هر څه چې دي د مینې لخوا دا لنډۍ ورته ویل شوې ده چې

سپوږمیه سر وهه راخېژه

یار مې د ګلو لو کوي ګوتې ریبینه

نو په دې لنډۍ کې چې کوم لغتونه دي دا په ژبه کې عادي دي، فکر کېږي چې دا لغتونه یې هم د وخت په تېرېدو بدل شوي ځکه که هغه زاړه لغتونه وای نو په هغه څوک نه پوهېدل نو هغه یې همداسې پرې ایښي دي.

یادا چې:

مازدیګری دی ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوي ریښتیا به شینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا د لمر پالنې د وخت لنډۍ ده، کله به چې لمر لوېده نو په دې وخت کې به لمر پالونکو عبادت کاوه دوی باور درلود چې په دې وخت کې هره دعا قبلېږي، نو په همدې اساس ګوري چې مینه)معشوقه(ښېرې کوي او هلته مازیګر دی نو وايي چې:

مازدیګری دې ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوې ریښتیا به شینه

دا د هغه وختونو لنډۍ دی خو کلیمې یې نوې دي او ټولې بدلې شوې یوازې فکر یې را لېږدولی دی، ما ووېل، چې هغه یو کس جوړوي، لیکن د کس په نامه څکه نه وي چې هغه ټولنې ته ځي، ټولنه یې لکه شعر هسې نقد کوي، ټولنه پرې نقد کوي، ډېر شیان ترې تورېږي، او خلک پکې ښکلي ښکلي لغتونه اچوي او خراب ترې باسي، نومونه پکې بدلېږي، ځایونه پکې بدلېږي په ټوله پښتونخوا ګرځي او ژوند کوي او ټول پښتانه ورسره بلدېږي.

حکیمي: تاسې د څو لرغونو لنډیو یادونه وکړه د تاریخ له نظره څېړونکو دا خبره تر کومه ځایه رسولې چې لنډۍ له کوم مهال راهیسې ویل کېږي.

استاد: د لنډیو لرغونتوب د آریایي سندرو له لرغونتوب سره سم دی، علامه کهزاد دې خدای وبښي هغو د افغانستان په تاریخ کې یو عجیب ابتکاري کار کړی هغه وايي چې په نړۍ کې د هېوادونو ژوند دوه برخې لري، یوه تر تاریخ وړاندې دوره ده او یوه هم تاریخي دوره ده، لیکن د افغانستان ژوند درې دورې لري، یوه تر تاریخ وړاندې دوره ده، یوه د سرودونو او داستانونو دوره ده او یوه هم تاریخي دوره ده، د سرودونو او سندرو دوره داسې مهال ده چې خط لا ندې رامنځته شوی، لېکن د ولس شعور د شعر په ژبه رامنځته شوي چې هغه لومړی ویدي سندرې دي، ویدي ورکې سندرې دي د آریانا ویجه په خاوره کې کابو څلورنیم پنځه زره کاله پخوا ویل شوې دي، بل د ریګوېدا ده چې دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه مهال دی، چې کله له بلخ څخه لېږدېدنې پیل شوې او آریایان له هندوکش څخه را واوښتل او پښتانه په موجوده پښتونخوا کې مېشت شول، یوه برخه آریایان پاس ته ولاړل یوه بله برخه هند ته لاړل په دې وخت کې د ریګویدا سرودونه ویل شوي چې پکې د پښتني سیمو د قبیلو، سیمو، سیندونو او ځایونو نومونه راغلي، په همدې دوره کې د پښتو ژبې کلیمې هم لیدل کېږي او دا هغه وخت دی چې پښتو ژبې هم تشکل کړی، او دغه ادبیات پښتو ژبې ته له آریایي ژبو څخه له ویدا او اوستا څخه رالېږدېدلي دي، په دې اساس د پښتو لومړنۍ سندرې د ماشومانو او میندو سندرې وریپسې لنډۍ دي، دا له همغو آریایي سندرو څخه ډایرکټ یا نېغ په نېغه رالېږدېدلي دي، ځکه موږ د ماشومانو او میندو په سندرو کې داسې مصرې لرو چې هغه سګنالونه دي او معنا نلري، چې دا ترې ښکاري دا د هغه وخت د ژبې لغتونه دي چې مستقیما راغلي او په پښتو کې پاتې دي:

اکو بکو سرسیندکو... هېڅ معنا نلري، یا هم اللؤ لؤ...

بل د ویدي سرودونو یوه برخه داسې هم شته چې هغه دوه ویشت سېلابه دي، شمېر یې نه او دیارلس نه دی خو ټولګه یې دوه ویشت سېلابه ده، بل غاړې دي چې د هغو زیات وزنونه په اوستا کې شته، اوستایي سندرې دي چې د هغو زیاتره په اوو او اتو سېلابو کې ویل شوې دي، د ماشومانو او نورې ورته سندرې شته چې وروستني وزنونه یې په هغو ژبو کې هم لېدل کېږي. نو په همدې اساس د پښتو د ولسي ادب ژوند د پښتو له پیدایښت سره سم دی کله چې پښتو د آریایي ژبو په کورنۍ کې سترګې غړولي ورسره سم پښتو ولسي ادب هم سترګې غړولي او ځینې شیان یې تیار له هغه ځایه را اخیستي او په خپله ژبه کې یې حل کړي دي، او ساتلي یې دي چې تر ننه پورې رارسېدلې دي، نو د لنډیو ژوند ډېرو لومړیو کلونو یعني څلورو څلورنیمو زرو کلونو ته رسولای شو.

حکیمي: کله مو د لنډیو په تاثر کې کوم شعر لیکلی دی او یا له لنډیو سره کومه خاطره لرئ لکه الفت صاحب چې په خپلو خاطرو کې یوه خاطره لیکلې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چې پرمخ خپېره راکړه

د اوښکو ډکې سترګې چا ته واړومه

استاد: زه د ولسي سندرو او لنډیو په غېږ کې لوی شوی یم زه تر لس کلنۍ او دولس کلنی پورې په کلي کې وم زه بالکل د فلکوري او ولسي ادب په غېږ کې را لوی شوی یم ما په هغو محفلونو کې چې ښځو به پکې راز راز سندرې ویلې یا به اتڼونه وو، زموږ کلی درې برخې دی، په منځ کې یو ځای شګه ده، په دې شګه کې به د شپې اتڼ وو دلته به یې په منځ کې اور بل شوی وو او شاوخوا به یې اتڼونه کول، ډولونه به وهل کېدل، د دغو خلکو خبرې به د لوړو لوړو کلاګانو باندې لویې لویې ښکارېدې زه به هم ورته په بام ناست وم او د دې خلکو هغه لویې لویې خبرې به مې لیدلې چې تر اوسه یې زما هغه تصویر په ذهن کې پاتې دی، نو ما په کلي کې ژوند کړی، له لنډیو سره مې ژوند کړی او د لومړي ځل لپاره چې ما د شعر په نامه کاغذونه تورول، ما لنډۍ، غاړې او نورې ولسي سندرې هم لیکلې، یوه لنډۍ چې هغه وخت ما لیکلې وه او بیا یې د ځینو خلکو له خولې اورم.

بېلتون ټوپک شو را ته ډک شو

ناڅاپه ټک شو په زړګي یې وویشتمه

دا لنډۍ کابو پنځوس کاله وړاندې ما لیکلې وه او اوس یې د ځینو ځینو له خولو اورم، نو زه ویلي شم چې زه د لنډیو په غېږه کې رالوی شوی یم او له لنډیو څخه ډېر خوند اخلم زه فکر کوم چې لنډۍ ډیر موجز او موجز ادبي ټولګی دی، زه یې هېڅ ټولګی ساری نه وینم، زه یې د نړۍ په پرمختللي ادب کې هم ساری نه وینم، نه دا چې زه پښتون یم او پښتو لنډۍ مې اورېدلې، دا خبره د پښتو لنډیو د هغو اعجاز له امله کوم چې په درویشتو سیلابونو کې یې سمندر را نغاړلي دي هغه په کوزه کې سمندر کیسه ده، ځوانانو ته زما توصیه داده چې د لنډیو په ټولولو کې په ډېره امانتدارۍ هڅه وکړي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

راټولې يې کړي او ويې ليکي څکه يو شمېر د لنډيو ټولګې چې خپرې شوې دي يو څه مصنوعي لنډۍ پکې ټولې شوې، خو بيا هم د اصلي او مصنوعي لنډيو تر منځ توپير شته، داد ځوانو فولکلوريستانو دنده ده چې دې ته پوره پام وکړي په لنډۍ هر اړخيزې څېړنې وکړي، لنډۍ د هره اړخه، د جوړښت، موضوع او صراحت له اړخه ورته کار وکړي، پښتو ټولنه دوديزه ده خو لنډۍ هغه هرڅه په ډېر صراحت بيانولای شي:

سبامې ستا په تومت وژني

ځای دي راستی دی چې منکر نشې مينه

سبا مې ستا په تومت وژني

غولی جارو کړه چې په شرک مې وينې ځينه

ډېر داسې مسايل دي چې ډېر په جرئت سره هر څوک، معشوقه او هر څوک خپلې خبرې بيانولای شي، دغه راز نور مسايل هم بې له وېرې او محدوديت پرته مطرح کېدلای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لنډیو کې طنزي او خندونکي توکي

محمود نظري

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر يې مالوم نه دی او د پښتني ژوند ډيري خواوي په کې په واقعي او طبيعي بڼه انځور شوي دي

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دویمه برخه يې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډۍ وايي.

ته د ګودر غاړې ته راشه
ما په منګې کې پراتې راوړې دینه

لنډۍ هغه موزون ، غیر متعارف ، مستزاد ، حکمي مقفی ، غیر مصرع بیت دی چې لومړۍ برخه یې نهه (۹)څپې او دویمه برخه یې دیارلس ((۱۳)) څپې وې

په ګودر څه ټکه لویدلې
چې کشره خور یې بدرګه ورسره ځینه

پښتنو په غرو او رغو کې ، په کلیو او ښارو کې ، په شنو درو او لویو دښتو کې ، د ابشار خنګ او د کږدۍ اړخ ته د چوپان په شپیلۍ او د بڼوال په درو کې په یو شان خوند اخیستل کیږي . زاړه یې د ځوانی د خاطراتو په یاد وایې ، زلمیان او پیغلې یې د خپل زلمیتوب شور او مستي پکښې لټوی ، مینانو ته د راز او نیاز رویباری کوی ، توریالی ورسره د تورو په میدان کې ګډیږي او مسافر یې په مسافري

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د خپل وطن تنده پرې ماتوي . د اشعرو نه چې خومره ساده، سلیس او روان دی هغومره د پردیو ژبو له اغیزې څخه پاک او سپیڅلې دی.

ګودرته راغلی برابره
یا خو لګی راکړه یا منګی در ماتو مه

لنډۍ ځانګړې ښکلا لري او د هر پښتون تنده پرې ماتېږي او په ژوند کې مینه ، ښکلا ، مېړانه، ننګ په ښکاره توګه بیانوي.

چم ته انګریز راغی عالمه
دپښتنوپه ملک جال وغوړاونه

د لنډیو یوه ځانګړتیا دا ده چې زیاتره یې د ښځو او پیغلو له خوا چې د ټولنې محرومه برخه ده ویل شوی دی نو یوه لویه برخه یې د ټولنې کرغېړنو دودونو ته ګوته نیول شوی او هغه یې په طنزي توګه ویلي او غندلي دي.

د شین کیدو امید مې نشته
اشنا په دښته د ملتان کرلې یمه

پټې دې ګرو کړه ما واده کړه
که مې تر کاله زوی رانه وور ګرمه یمه

اود لنډیو یوه بله برخه چې د ځوانانو لخوا ویل شوی ډېر یې د ناوړه دودونو لکه د لوړ ولور د انجلی خوا راضی کول او د ژوند نورو ناخوالو نه ګیله ده

که مور او پلار دی خدای رضا کړل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ماما ګانو به دې زنې ونيسمه

ځان خوبه ستادپلارنوکرکړم
په نوکرۍ کې به دې تش ديدن کومه

لنډۍ يا ټپې هم لکه نور ټولنيز ادبيات د ټولنيزو ستونزو او فسادوتو يادونه او غندنه کوی او په ملنډو هغه يادوی

منګي يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شيطا نی منګی په لپو ډکو ينه

طنز چې دټولنې او اخلاقي خواريو ،عيبونو او فسادونو برملا کولو ته وايي چې په رمز ، کنايه اوناز ويل يا ليکل کيږي

يا په بله وينا:

ويلای شو طنزد زورکونکو او زورواکانو باندی نيوکې دي چې هغوی په مسخرو له پېښو خبروي. لکه دا لاندی لنډۍ.

ځوانانوننګ راباندې وکړئ
پلارمې ظالم دی ماښامارلره ليږينه

ځوانانوننګ راباندې وکړئ
په سورسالوکې مې بلالره ليږينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه طنز ديوې ټولنې دوګړو هنري تنده ښه خړوبولای شي او په رساتوګه يې دټولنې له سياسي، مذهبي، کلتوري، اواقتصادي حالاتو څخه خبروي. لکه دا لنډۍ

پردنياتول دسړونشته
تول دپيسودی مسليان خانانوينه

ځوانانوزوريه بزګری کړئ
سپينې پايڅې دزروڅلي ورانوينه

ځواني دزرو روپواس دی
دبيلتانه پيټې چې وړي سوده به شينه

طنزپر ژوند عارفانه خندا ژړا ده . د ژوند د تضادو او نا ناخوالو لڅونه ده، چې ټولنيزي موخې لري لکه دا لنډۍ:

پرمادې زر شيندلي نه دي
چې دخراغ په رڼا غواړي ديدنونه

طنز د پوه خلکو لپاره ويل کيږی يانی په خوشالۍ او ملنډو سره د هغه چا په رمز پوهول دی چې په رمزپوهيږی

څوک چې په سروشونډوعادي شي
قندوشکرې تويوي چې ترخه دينه

يوازې پوه او هوښيار خلک له طنز نه خوند اخيستلای او پر پوهيدلای شي او ناپوه يې يوازې خندنی اړخ ګوري خو د ټولنې ټول خلک پوهان نه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بسم الله کتې ته ورخېژه
دنجلۍ کتې دجنغوزي دئ مات به شینه

طنز د هجو یو ډول دي خو د هجو توندي اوتیزي نه لري.
یانی هجو مخامخ د چا عیونه ورته وایي یا مخامخ له چا نه بې پردې پلپوت کوي او هغه چا ته ویل کیږی چې په رمز نه پوهیږی.

پرځان دګلولښته نه اخلې
پرمادې تېرکړل دکوټکوګوزارونه

جانانه دادې څه عادت دی
چې پټه پټه یاري کړې خورې قسمونه

پرېږده چې لوی ښامار مې وخوري
په پاړوګر اشنامې ډېره نازېدمه

هجو ویونکی د خلکو بې خبري ، ولس غولونه،تعصب خدای نا ډره دینپالو له کړو نه پرده پورته کوی اومخامخ هغوی غندي .

چې اوره نه خوری بوئ ترې نه ځی
چې یاری نه کړې څوک پرې نه وائ تهمتونه

ټال ته ختم بنګړي مې مات شول
ګناه دې یارده چې کوي اشارتونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هزل بیا هغه دی چې پر چا باندی بد وایي

چې پر زینه ختلی نه شې
نامردې ولې دې ګیبی پرتوګ کاونه

هزل د ویی‌پوهنې په اساس هغه شوخی ته وایي چې د جد(پند)ضد وی

پیزوان مې ستا په بریت کې بند شو
تر دروازې پورې بندی درسره ځمه

دا هزل بله مانا ده په شعر او نثر کی تونډې لوڅې او بدې خبرې کول:

په مادې څه بلا ده کړې
په مخ مې غبرګې اوښکې ځې خوله درکومه

پر ما دې کلی ګماني کړ
نامردې مه خوره تر منګې لاندې څرخونه

هزل په شعر او نثر کې هغو توکو ته هم وایي چې د هغه ویل د اخلاق او ادب خلاف وي :

په مناسب دې نه پوهېږم
وایه په کوم بارخودې خوله ولګومه

په خپله خوله چې سوال ونه کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغه دغه خولگۍ کله درکومه

اول دې لوبې راسره کړې
اوس دجستوپرڅوکوځې چې پېغله يمه

بيابه زه توركميس ونه كړم
زمادسپيني سينې رنگ يې واړاونه

ټينگه مې مه نيسه په غېږ کې
تې مې واړه دي سړنۍ بالغه يمه

خوله به د خداى په رضا دركړم
منگى مې ولی ښوروی لنده دې كړمه

جانان مې خوله کې ژبه غواړي
په خونديې نه دی خپل قلنگ جاري کوينه

څانگې راښكته شه خوله راكړه
كه زه درپورته شم راماته به دې كړمه

هزل د عامو او منځنيو خلكو لپاره هم ويل كيږی چې موخه يې يوازې خندا اوساتيري ده:

حلوا دشونډو راته كيږده
زه له پرديسی سترى راغلی يمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک به دې مړکړي ښکليه ياره
پردی برستنې جګوې شمارې خالونه

يا هغه لنډۍ چې په کښې ټوکې شوی او موخه يې د جانان خوشالول او د هغه خندول دی لکه:

تا چې کوټه کې ټوخی وکړ
زه په توده برستن کې نيغه کيناستمه
جانانه راشه چې خوله درکړم
ماښام مې مړ په خوب ليدې ووېرېدمه

څنګه دې خواره کړم خاونده
چې همسايه مې دخولګی تمه لرينه

حسن دې ورځ په ورځ زياتېږي
زکات يې باسه چې نظرنه شې مينه

اخځليکونه

۱-ټول افغان، لنډۍ
۲-ستانکزی،رفيع الله:خوست ويپاڼه
۳-مهر ويب پاڼه
۴- لنډۍ ، ويکی پيدا
۵-نظری،محمود: طنز،هجو او هزل ،طنزونه ويب پاڼه
٦- نظری،محمود: دطنز ځای په ادبياتو کی طنزونه ويب پاڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ د ګلونو په سمندر کې

محمد حامد حليمي

ګلونه ډير درســــــــه راوړه
زه داوربل دپاسه چتر جوړومه

لنډۍ دپښتو د اولسي ادبياتو هغه غوره او په زړه پوري برخه ده ،چې د اولس بې نومه شاعرانو پکې دبشر دژوند تر ټولو عالي شيبې په دوو نا متوازنو بيتونو کې په ايجاز بيان کړي دي (1)
دلنډيو په ويړه لمن کې بيلابيلې لنډۍ راټولي او ډول ډول فلکلوري ارزښتونه يې په ځان کې نغښتي دي . په هره لنډۍ کې ځانګړي ښکلا ځليږي او دانسان ژوندانه له هرې برخې څخه پکې ښکلې شاعرانه او اديبانه انځور کاږل شوي دي . دمضمون له پلوه لنډۍ عشقي ،حماسي ،رزمي،ټولنيز،تاريخي او د نورو مضامينو لرونکي ده.
لنډۍ په پښتو ژبه کې يوه لنډه سندره ده چې هره لنډۍ له دوو برخو څخه جوړه ده ،لومړۍ برخه يې نهه سيلابه او دوهمه برخه يې ديارلس سيلابه لري .لنډۍ که څه هم کوم ځانګړي او معلوم ويناوال (شاعر) نه لري او په عادي بڼه په پښتني اولس کې دوخت دغوښتنو سره سمې مينځ ته راغلي او خوله په خوله او سينه په سينه له يو نسل څخه بل نسل ته راليږدول شوي دي خو بيا هم نژدې ټولې لنډۍ دجوړښت له مخې سره يو شان او سيلابونه يې سره برابر دي (2)
دلنډيو يو ستر ارزښت دادي چې دهغه سندريزه ځانګړتيا او آهنګ روزنکي فطرت دنړي په ټولو فولکلوري شعرونو او سندرو کې ممتاز دي او ساري نه لري .زموږ جغرافيايي سيمې په فولکلوري قلمرو کې هيڅ سندره نه دخپل آهنګې ځانګړتيا ، نه دخپلې تغزلي شتمنۍ ،او نه د سموالي او هيجان له پلوه له لنډيو سره برابري کولي شي (3)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلنډيو دنورو بيلابيلو ځانګړتياوو تر څنګ يوه هم داده چې لنډۍ په ډير خواږه او ساده الفاظو ويل شوي او هر ډول مضامين او په عامه اصطلاح دهر ذوق وړ مطالب پکې موندل کيږي . لنډۍ ددې ترڅنګ چې دانسانانو له خوا دژوندانه په حساسو شيبو کې دعام ولس له خوا زمزه کيږي ، دټنګ ټکور او ساز وسرود په بڼه هم دهنرمندانو او سندرغاړو غړونو ته ښکلا وربښي . په لنډيو کې دنورو ښکلاوو تر څنګ ډير ښکلي او هنرمندانه تشبيهات هم کار ول شوي دي دبيلګې په توګه:

زما دې زړه داسي سوري کړ – لکه دګل غوټۍ چې پاڼي پاڼي شينه

سورخې دمخ دې شغلې وکړي – لکه سورخي دماښام سره کا وطنونه

کميس دې تور متې دې سپيني – لکه ښامار چې تر چندړ تاوشوي وينه

لکه څرنګه چې وينو په پورتنيو لنډيو کې زړه له ګل او کټري يې دګل له پاڼو سره ،دمخ سوروالی د ماښام له سوروالي ، کميس له ښامار اومتې له چندړ سره تشبيه شوي دي.

په لنډيو کې ځيني داسي ښکلي او نادر بشبيهات هم په کار وړل شوي دي چې د شعر او نظم په نورو فورمونو کې يا په بشړه توګه نشته او که وي هم په ډيره لږه کچه تر سترګو کيږي لکه:

سترګي دې بې اثره نه دي – لکه دکوډو مرۍ برګې برګې دينه

زلفې دې بيا پرمخ خورې کړي – لکه شپانه چې رمې وشړي په غرونه

داستا دمور غټې خبرې – لکه چکړې دکوڅو ترې ځان ساتمه (4)

ددغه تشبيهاتو په لړکې يو هم ګلونه دي چې په ډيره ماهرانه او هنرمندانه توګه دبدن له بيلابيلو برخو ،دطبيعت او چاپيريال طبيعي ښکلاوو او نورو سره تشبيه کړل شوي دي.

ګلونه که له يوې خوا څخه ښکلې خيرې او بنې لري او په طبيعي توګه دانسانانو پام ځان ته وراړوي ،راز راز ګلونه بيلابيل رازونه او حکمتونه لري ،له بلې خوا څخه بشر ګلونو ته ښيګڼې او نيکمرغۍ دسمبول په توګه ګوري او دهغې دنامه له يادولو او کارولو ،کرلو ،سيل او ليدلو څخه يو ځانګړې خوند تر لاسه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په رښتیا هم دګل نوم په یادولو سره انسان ته دګلاب ښکلې خیره ،دلاله دزړه داغ ، دلونګو دغاړې هار ،دکشمالو رپیدنه او دانځیر ددیدن ورک والي او ارمان سترګو ته دریږي . انسانان له ګلونو څخه ډول ډول انګیرني او عقاید لري . دبیلګې په توګه زیرګل دجدایي علامه او سور ګل دمینتوب او وصال علامه اوسمبول ګڼي .دخپل زخمي زړه داغ د لاله دزړه له داغ سره مقایسه کوي ،دجانان دیدن د انځیر له ګل او همداراز خپله خوښي دبلبل په بڼه دګلو په دیدن او له ګل سره په همدمۍ کې لټوي.

که څه هم کیداي شي دګلونو شمیر له سلګونو څخه واوړي خو ځیني یې دخلکو تر مینځ ډیر مشهور دي له همدې لامله ګلونه دلنډیو په فورم کې ګلونو ځانګړي ځاي خپل کړي دي ،دبیلګې په توګه له ځینو څخه یې په لاندې ډول یادونه کو:

دګلاپ ګل

دلنډیو په سمندر کې ګلاپ دنورو ګلانو په پرتله ډیر یاد شوي او ځانګړي ځاي لري .کیداي شي دګلاپ بې شمیره ښیګڼې او رازونه ددې لامل ګرځیدلي وي تر څو په لنډیو کې یې نوم له نورو ګلونو څخه په لومړي کتار کې ځاي خپل کړي وی.

په لنډیو کې دګلاپ دګل اصیل توب ،سره ښکلې زړه راښکونکي خیره ،دمني او ناخوالو په وړاندې دهغې حساسیت ،له شبنم او بلبل سره دهغه نږدې اړیکې ډیرې ستایل شوي او یادې شوي دي او هم دښکلو تشبیهاتو په رامینځ ته کولو کې ورځیني کار اخیستل شوي دي ،لکه:

اصیل ګلاپ چې پکې نه وي – په نورو ګلو مې تسل نشي مینه

اصیل ګلاپ راڅخه ورک دي - کم اصیل ګل که بوي وم ډک دي باغونه

په ګورستان کې خاورې مه شي – ګل دګلاپ شي چې دې خاورې بویوینه

په ګورستان کې خاور ي مشي – ګل دګلاپ شي چې دې خاورې بویوینه

په وینو سور لکه ګلاپ شه – پښتني ناوې دې په تور اوربل کې ږدینه

خولګې دې سره لکه ګلاپ ده – ځکه یې واړه بلبلان ثنا کوینه

دنجلې مړاوې مړاوې سترګې – لکه ګلاپ چې ددوه نیمو ورځو وینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

گلاپه دا قدر دې بس دي – چې جينکۍ دې په اوربل کې گرزوينه
مخ دې گلاپ سترگي دې شمعه – زه نه پوهيږم چې پتنگ که بورا شمه

لونگ

لونگ نژدي ټول پيژني او په ورځينو چارو کې په ځانگړي توگه په کليو او بانډو کې دکليوالو ښځو او نجونو له خوا تري اميلونه جوړيږي او په غاړه کې اچول کيږي .ځيني واړه ځونډي هم ترينه برابريږي او دکوژدي دنښې په دستمال او هم په جامو کې دکميس په لمن او گريوان کې گنډل کيږي.
هغه څه چې موږ دلونگ په نامه پيژنو او ښکلې بوي لري ،دلونگ دبوټي دگلونو واړه ډنډر دي چې له راټولولو څخه وروسته وچيږي او بيا ورڅخه کار اخيستل کيږي .په لنډيو کې له لونگ څه د ښه بوي او ښکلي بوټي په توگه په ځانگړي توگه دښځو لپاره ورځيني يادونه شوي ده . دگلاپ له گل څخه وروسته لونگ په لنډيو کې خاص ځاي لري . لکه:

آشنا مې نوي سوداگر دي – په سر باري کې به لونگ راته راوړينه
که چا لونگ ليدلي نه وي – نجلي خولي کړه دلونگو بوي تري ځينه
په لويو غرو دباران شور شو – ښکته لانده شول دلونگو درمندونه
چې ته راځي ما به خبر کړي – چې پرپالنگ لاچي لونگ وغوړمه
دا بند په بند به شم در ماته – په بند ماتيږي د لاچې او لونگ ونه
دباغ دې هر بوټي لونگ دي – پري ليگيدلي دي دچټو پلونه

کشمالي

کشمالي هغه ښکلي گلان دي چې دنازبو گلونه هم ورته ويل کيږي (5)
دکشمالي گلونه که څه هم دظاهري بڼې له پلوه دومره زړه راښکون پکي نشته خو دکشمالو ښکلي بوي د هر کس پام ځانته واړوي . کشمالي توربخني پاڼي او گلونه لري . په لنډيو کې دکشمالو له ښکلو او په زړه پوري عطرو څخه دنورو ځانگړتياوو په پرتله ډيره يادونه شوي ده ،دبيلگې په توگه:

جينکو نوي دود جاري کړ – دکشمالو باغچې په بام کې جوړوينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجيني كور راته معلوم دي – دبام په سر يې كشمالي كړلي دينه
دكشمالو به دې باغوان شم – چې هر سهار يې په وړيا ديدن كومه
گلان دې ټول له تا قربان شي – ته كشمالي يې نور سلام درته كوينه
يا دې په خوله كې كشمالي دي – يا دې دعطرو په چينه لمبلي دينه

غاټول

غاټول يا لاله هغه ښايسته او ښکلی گلونه دي چې سور رنگ لري خو تور سوي داغ يې په زړه تل دزخمي زړه زخمي توب ځرگندونه کوي.
دپسرلي په موسم کې دغره په لمنو او دښتو کې دغاټول ښکلې گلونه تر سترگو كيداي شي . په لنډيو کې دښکلو تشبيهاتو په ترڅ کې تر ډيره بريده دزړه داغ ،دلاله د زړه له داغ سره او سرو شنډو سوروالی د لاله يا غاټو ل له سره رنگ سره تشبيه كړل شوي دي لكه په لاندي لنډيو کې:

زما په زړه کې مستي داغ دي – لكه لاله چې تور داغ په زړه لرينه
كه مې سرې شونډې در په ياد شوي – گل دغاټول په لاس کې ونيسه مينه
غاټول به ټول اميل به جوړ كړم – د يار دپاره به يې په غاړه گرځومه
يا دلاله په گل شبنم دي – يا دې دمخ په ستارو خولې راځينه

نرگس

نرگس لكه ځرنگه چې دنوم په يادولو سره يې هر كس ته ديار سترگې وريادېږي يو بوټي دي چې له عطرو ځخه ډک گلونه لري ،په گلونو کې يې سپيني پاڼې داسي چاپيره شوي دي چې په منځنی برخه کې يې زيړ رنگه جوړښت لري .دنرگس يو ډول گلونه چې ډير لږ پيدا كيږي داسي بڼه لري چې پاڼې يې سپيني دي او منځنی جوړښت يې تور رنگه ،رنگ لري چې په بشپړه توگه او كټ مټ لكه سترگه داسې ښکاريږي نو له همدې كبله ده چې په ډيرشمير نظمونو او په ځانگړې توگه په لنډيو کې سترگې له نرگس سره تشبيه كړل شوي دي . ددې ترځنگ كله چې د شبنم ځاځكي دنرگس په گل کې راټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي نو هغه د ه چې دغه رنګينې د نرګس د اوښکې په بڼه تعبير کيږي او ښکلي ادبي انځور ترينه اخيستل کيږي .لکه په لاندي لنډيو کې:

جانانه ستا جفا چې ګورم – لکه نرګس دفکر ټال مې زنګوينه

صورت يې سپين کميس يې شين دي – لکه نرګس چې شين يې نار سپين يې ګلونه

مخ دې ګلاپ سترګي نرګس دي – داتورو زلفو دې سنبل وشرماونه

شبنم له ګل کره ميلمه دي – نرګس له شرمه سترګي نه پورته کوينه

رامبيل او چامبيل

د رامبيل او چامبيل ګلونه هم دهغو ګلونو له ډلي څخه دي چې شعر په بيلابيلو فورمونو کې او په ځانګړي توګه په لنډيو کې ډير ياد شوي او ستايل شوي دي . د رامبيل ګلونه سپين رنګ لري او زړه خوښونکی بوی لری . د چامبيل ګلونه هم دپورتنيو اوصافو لرونکي دي خو يوازي رنګ يې زيړ دي . دا ګلونه تر ډيره د پسرلي په موسم کې پيدا کيږي . په لنډيو کې درامبيل او چامبيل خوشبويي او دهار په بڼه تشبيه کړل شوي دي لکه:

زما جانان ګل د رامبيل دي – دسرو اميل دي زه يې په غاړه ګرځومه

ګلاپ له اصله شهزاده دي – رامبيل چامبيل يې نوکران نيولي دينه

ګوره چې ځانته غوره نشي – که ته چامبيل يې زه رامبيل خوشبو يمه)ولاړيمه(

همدار از دلنډيو له سمندر څخه يو شمير نو ګلونه هم راټولولي شو لکه دريحان ګل ،دسوسن ګل ،دکوکنار ګل ،دريدي ګل او داسې نور . چې په لنډه توګه يې يواځې دلنډيو په راوړلو سره بسنه کو.

خوشي عبث مې عمر تير شو – لکه ريدي په بيابان ورژيدمه

وړه نجلي چې شونډي سرې کا – لکه دډاک ريدي چې وسپړي ګلونه

زما جانان ګل د کوکنار دي – نصيب مې خوار دي چې مې لري ګرزوينه

زما جانان ګل دريحان دي – پاس په آسمان دي ملايکې يې بوينه

خوشي خواري راپسې مکړه – د انځير ګل يم په لاس نه درځم مينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلنډيو سمندر دومره ژور او څپاند دي چې که هرڅومره غوټې پکې ووهل شي او هرڅومره ارزښتونه ورڅخه راټول کړل شي ، بیاهم کم دي خو دلته یوازې له دغه سمندر څخه دیو شمیر ګلونو په راټولونه بسنه کو او ددې لیکنې لمن په لاندې لنډۍ همدلته رانغاړو.

ستا دښایست ګلونه ډیر دي – څولي مې تنګه زه به کوم کوم ټولومه

د پښتو لنډیو په اړه یو څو خبرې

ولایت خان ځدراڼ

ګرانو لوستونکو لنډۍ د پښتو ژبې او پښتو آدب هغه ارزښتمنه شتمنۍ ده چې د نړۍ یوه ټولنه یې هم نه لري د پښـــتنو په سیمه کې د ډیر پخوا څخه ټپې ویل کیږي . دا چې ټپې یا لنډۍ ځانګړۍ شاعر نه لري او هر چا په هر وخت کې هر رنګ لنډۍ ویلې دي نو همدا لامل دی چې د ویلو او او جوړیدو نیټه یې ښکاره نه ده خو ځنې داسې لنډۍ هم شته چې په هر ځل ویلو سره یې لمړی ویونکی په سترګو کې انځوریږي د بیلبړې په ډول د افغاني تاریخ ځلانده ځیهرې او د میوند د جنګ فاتحه ملالی هغه لنډۍ یادولی شو چې

که په میوند کې شهید نه شوې - خدایږو لالیه بې ننګی ته دې ساتینه

کله چې دا لنډۍ دغازیانو ترغوږو ورسیده لکـه غوسـه شـوي زمریـان لـه هـرې خـوا پـه دښـمن را تـــــوئ شــــول او دښــــمن تـــــه یـــــې د شرمـــــه ډکـــــه مـــــاتي ورکـــــړه.

لنډۍ لکه څنګه یـې چـې نـوم دی داسـې د دوه لنـډو کرښـونه جـوړه چـې لمـړی کرښـه یـې تـر ۹ سـیلابو او دوهمـه کرښـه یـې اوږده او د تـر ۱۳ سـیلابو اوږده وي دا دوه کرښـې د معنـی او مفهـوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اړخه پوره دي خو د وزن او قافيې لـه پلـوه نيمگـړي دي . پـه لمـړۍ کرښـه کـې د موضـوع پيـل او پـــــه دوهمـــــه کرښـــــه کـــــې يـــــې پايلـــــه يـــــا هـــــدف معلـــــوم وي د پلټونکو په حواله د لنـډۍ ډيـره برخـه د ښـځو لخـوا ويـل شـوي ' کلـه چـې پـه کليـو او بانـډو کې د وادونو او نورو ښاديو پنډې جوړي شي نـو ښـځې خـو شـپې پرلپسـې تـر سـهاره ناسـتې وي سندرې او ټپې بـولي دوه ؟ يـا څـو ډلـې جـوړې شي او د يـو بـل سره مُقابلـه کـوي هـره ډلـه هڅـه کـوي چـې زر او ښـه ځـواب ووايـي دا سـيالي د سـوال او ځـواب پـه شـکل او يـا هـم د رنگارنـگ مُصرۍ په ويلو سره تر سره کيږي لاندې څو بيلږې را اخلو

سـوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه کور مې د سيند په غاړه دی له تندې مرمه)
ځـواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی ځوک چې مين شي اوبه خوند نه ورکوينه)
سـوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه گُلې يوه مرغۍ مې دوه ويشتلې دينه)
ځـواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی جينۍ يوه ياران يې دوه نيولې دينه)

او

(جانانه راشه چې په پخولا شو عمر د ژمې مازديگر دی تير به شينه
پيزوان مې ستا په بريت کې ښخ شو تر دروازې پورې جوړه در سره تلمه
تر مُشادۍ لونگې د جار شم په سر د ستا ده مزه ما ته راکوينه)

په همدې ډول دا لړۍ تر هغه راوانه وي تر څو چې يوه ډله پړه ومني او يا خو د سحر لمر را وخيږي کله چې په وادونو کې سندرې ويل کيږي ويونکي ډير وخت کوښښ کوي چې د هغو کسانو نومونه په لنډۍ کې ياد کړي کوم چې دوئ يې د ښادۍ په مراسو کې گډون کړی لکه لاندې مُصرۍ

(دا نن ښادي د اکبر خان ده *** صبا ښادي به د گلاب غيږې ته وړمه
د اکبر خان خوښۍ لپاره *** زه به سندرې تر صبا پورې کومه
دا نن واده د اکبر خان دی *** مبارکي به يې مور او پلار ته ورکومه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لرو پرتو کليو او باندو کې ځوانان په حجرو کې سره راټوليږي او سيباتونه او ميلې جوړه وي او د ټپو په ويلو سره د ژمي اوږدې شپې رڼې کوي. هغوی هم دا د لنډيو سيالي تر سره کوي او پړه ډله د بل وار راټوليدو مصارف په غاړه اخلي او د يو يا دوه چرګانو اولا خو د لاندي غوابښې په پخيدو سره د لنډيو سيالۍ ته لار جوړه وي (له بده مرغه اوس دا ډول ناستې ډيرې کمې تر سترګو کيږی) په ځنو سيمو کې د غم په ورځ هم د وير ټپې ويل کيږي هغه داسې چې کله ځوک مړ شي نو د کورنۍ غړي يې او نور خواخوږي يې په ژړا کې د غمجنو مُصری په ويلو سره د زړه بړاس وباسي لاندې مُصرۍ ته ځير شی

ما د اوږدې لارې شميرلې *** زه د دې لنډو لارو څه خبره ومه
ما د قيامت تمه لرله *** ظالم مرګي را نه جُدا په دنيا کړېنه

لنډۍ په ليکونو کې هم غښه ونډه لري دوستان 'اشنايان 'خپل خپلوان ' مسافر او عاشقان يو بل ته په خطونو کې په زړه پورې مُصرۍ ليږي دوستان د خپلې دوستۍ اظهار کوي اشنايان' خپلوان د يو بل په پيژند ګلوي او خپلوي فخر کوي ' مسافر د خپلې روغتيا ' کار او راتګ حال بايانوي او عاشقان خپلې ګيلې ' غمونه ' ناخوالې ' کړاونه ' د کليوالو او غمازانو ظلمونه او د ريبار د دوه رنګۍ څخه سر ټکونه د لنډۍ په ژبه کې ليکي. دلته يې ځو مثالونه را اخلو

دوستانو يو تر بل ځاريږۍ *** ما د مجلس ياران ليدل چې خاورې شوونه
دوستانو ما ته دعا وکړۍ *** چې مې په خپل وطن کې وشي نصيبونه
زما خوارږو خوارږو دوستانو *** له تاسو بيل يمه ژوند خواند نه راکوينه
کاغذا لاړ شه په هوا شه *** په مسافر اشنا مې وايه سلامونه
سالو به حالا خپل په سر کړم *** چې د اشنا وطن کې کيږدم قدمونه
په بسم الله به د اشنا کړم *** په کليمه به د يارۍ ته راضا کړمه
اشنا زما نه مرور دی **** په څه خبره به په خولا راسره شينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه ته ما ګل د ګلاب کړې *** چې د اشنا په غېږ کې پاڼې پاڼې شمه
وطن د زیړو ګلو باغ دی *** د مسافرو په کې نه شته نصیبونه
مسافري مې کړې نه وی *** ځان مې د سیند په اوبو وړی وی مینه
روژا به تیره په سفر کړم *** اختر ته کلي ته درځم خوشاله یمه
چې خط مې درشي ور ته ژاړه *** ما چې لیکه ورته مې ډیر ژاړلي دینه
تا ته یوه کړي ما ته بله *** رویبا د خپلې یارۍ دم پکې ترینه
قلمه زر زر پرې چلیګه *** خط مې د یار په لورې ځي ناوخته شونه
چې خط مې در شي اور په بل کړه *** چې زما مینه پکې شنه لوخړه شینه
سلام د راغی ته را نه غلي *** په کار مې نه دي بې دیدنه سلامونه
کاغذ ه بخت کې تر ما ښه یې **** زما سلام دی ته به وکړې دیدنونه
خدایه دا پورې کلی وران کړې *** د دوه مینو یې ناغې تړلي دینه
تر مونږه ښکته پنجاب ښه دی *** په دوه مینو باندې نشته بندیزونه

همداسې د ساز او ټنګ ټکور په برخه کې مُصرۍ ځانګړی ځای او خوند لري د پښتو ژبې ډېرو سندرغاړو په خپلو کسیټونو او سي ډي ګانو کې په بیلابیلو طرزونو او کمپوزونو کې ټپې ویلي دي ځنې سندرغاړي مستې ټپې د مست ساز سره ځنې د اتڼیز ساز او ځنې بیا غمګینې ټپې په داسې انداز سره بللي چې نیغ په نیغه د اوریدونکي په زړه اثر کوي په سترګو کې د اوښکو چینې تاندې کوي او د ګریوان دښتې خړوبه وي.

لکه څنګه مو چې وویل ډېرو سندرغاړو ټپې ویلي دي خو د پښتو ژبې خوږ غږیې سندربول هاروون بادشاه ټپو ته نوی رنګ او ښکلا ورکړه هغه د (اول به کله کله غم وو *** اوس مې پټې شوږ کارونډې پکې کرمه) په ویلو سره په لنډیو کې نوي ساه را

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوندۍ کړه ورروسته د ټولو د مينې ور سندرغاړی رحيم شاه دا ساه پسې اوږده او ځانګې خواره کړه او په همدې کمپوز يې په اُردو کې چې (پهلې تو کبې کبې غم تا *** ابي هر پل مې تيري ياد ستاتي هې) د يو ښکلي موزيک سره ټپې وويلې چې دا وخت ټپو خپل وزرونه تر هندوستان٬ ايران او تاجکستان پورې وغړول د هند نامتو سندرغاړي اُلتاف راجا هم ټپې زمزمه کړې او نورو دري او فارسي ژبو سندرغاړو هم د اوس لپاره همدومره......

چې پښتانه پکې اوسيږي *** زړګی مې غواړي چې پرې وشيندم ګلونه
دا اخيري مُصرۍ د دا وي *** اخير يې مه کړې د ځوانانو مجلسونه
په مينه «« ځدراڼ »» سويږن

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا ب پ ت ټ

اب کوثر جانانه راشه
د ببلتانه په سفر ځم تړی به شمه

اب و دانه مې شوه تمامه
لیلا په زړه راکړل د تورو ګوزارونه

الله دې تا په چا مین کړي
چې تن دې روغ وي زړه دې پټ کوي دردونه

الله درې ژر تیاره ماښام کړي
چې کچکول واخلم د یار در ته ودرېږمه

اباسین بیا په څپو راغی
په سر یې راوړه سپینې خولې زېړ پېزوانونه

اباسین بیا څپې څپې دی
هره څپه یې ورانوي د پګړۍ ولونه

اباسین راغی غاړې غاړې
په سر یې راوړه کشمیري د خیال شالونه

اپت وهلې کښت ته راغلم
نه یې شین توب شته نه هغه خوند راکوینه

اتې اتې زلفې دې توی شوې
د پا غونډې په دود دې سر سپین شومه

اجر و جزا د عمل حق ده
څوک چې د نېکو عمل کړي نېکي به وړینه

احمده خدای دې جنتي که
تر هندوستانه پورې تا کړي جنګونه

اختر به بیا وطن ته راشي
زړګیه تللی جانان بېرته نه راځینه

اختر پرون ؤ پرون تېر شو
دا د دامان کوترو نن سره کړه لاسونه

اختر پرون تېر شو عالمه
د بغدادو کوترو نن راغلل سیلونه

اختر په منډه منډه راغی
نه مې نتکۍ شته د نه د غاړې تاویزونه

اختر په ټوکو ټوکو راغی
نه مې اوړۍ شته نه د غاړې تاویذونه

اختر په ورځ دې سینګار کړ
څوک دې په زړه دې که ډاډه وهې ټالونه

اختر ته ډېره خوشالېږم
زما دیار وعده اختر دی رابه شینه

اختر چې تېر شي بیا به راشي
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځینه

اختر د واړو مبارک شه
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځینه

اختر دې تا ته مبارک شي
چې لاس او پښې دې بې حنا اور لګوینه

اختر له تا سره ښایېږي
نور خلک خوشې د اختر هوس کوینه

اختر نژدې دی روژه لاړه
لیلا به چاته سرې منګلې ښکاروینه

اختر نژدې دی یاره راشه
مبارکي به یو وبل ته ورکوونه

اختره ستا د برکته
د جنکو په سینه زانګي زیړ ګلونه

اخر به مرم پاتې به نه شم
ته چې دا سپینه سینه ږدې په دېوالونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخر به پاتې شي ميدانه
مسافر کړې باروي وطن له ځينه

اخر به خاورې شي بدنه
که دې هر څو پر وطنو وگرزومه

اخر به خاورې شي جانانه
ما اشنا سترگې نا اشنا ليدلې دينه

اخر به خاورې شي صورته
که دې هر څونه په زربفتو کې ساتمه

اخر به دا دنيا شي ورانه
تر خاورو لاندې به شي ښکلي بشرونه

اخر به کند کچکول راواخلم
چې کبرجن جانان مې نه کوي پوښتنه

اخر به مرم پاتې به نه شم
که د فولادو کلا تاو له ځانه کړمه

اخر به وران شي پېښوره
د ننگرهار نجونې ښېرا درته کوينه

اخر ته داسې درته وايم
اجازه واخله چې جوړه کابل ته ځونه

اخرنی ځای دې لحد دی
ظالمه مه کوه په ما ډېر ستمونه

اخيري ورځ ده راته گوره
بيا به د يو بل د ليدو ارمان کوونه

ادکې مورې څراغ بل کړه
د مومن خان په وينو سره شول بالښتونه

اذان په ځنډ کوه طالبه
زه د جانان غېږې ته اوس ورسېدمه

ارام د زړه مې پرې و نه شو
که مې له سرو سترگو ويني تويومه

ارمان ارمان تېره ساعته
پيدا به نشي که ملنگ درپسې شمه

ارمان ارمان خپله وطنه
د خپل وطن جامې مې ولوېدې له تنه

ارمان ارمان د دا دا کوره
د ډکه شکوره به چاپېره تاوېدمه

ارمان ارمان دی لويه خدايه
چې همېشه مې د جانان کړای مجلسونه

ارمان به وکړې وخت به تېر وي
بيا به وطن راپسې گورې نه به يمه

ارمان به هلته زما درشي
چې سور پالنگ درته يوازې پاتې شينه

ارمان به هلته زما درشي
چې کټ مې واخلي تورو خاورو ته مې وړينه

ارمان به هلته زما درشي
چې مې ځوځان په قبر وسپړي گلونه

ارمان به هلته زما درشي
چې مې د سخات پيسو ته ونيسې لاسونه

آسمانه درز وهه راولېږه
په ما قيامت دی چې په ټولو قيامت شينه

اسماني تندر شوې جانانه
په ما راپرېوتې ذرې ذرې دې کړمه

امانتي مې گور کې کېږدئ
که اشنا راشي ما به خپل کلي ته وړينه

آواز يې اورم کتی نشم
په ښاپېرو مې سر و کار دی وبه مرمه

اوبه د بر گودر خوږې دي
زه د جانان لپاره کوز گودر له ځمه

اوبه د کوز گودر خوږې دي
ليلا د يار لپاره بر گودر ته ځينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبه دکوز گودر خوړې دي
زه د مين د پاره بر گودر ته ځمه

اوبه دهر گودر خو ړې دي
جانانه ستا لپاره كوز گودر ته ځمه

اور چې بليږي اخر مړ شي
د مينې اور سړى تر عمره سوزوينه

اوښكي مې سيند غوندې بهيږى
بيا به د سيند د غاړى نهكوم سيلونه

اول به ته ورته حيران شې
كه مې ښكاره كړه د زخمي زړگي داغونه

اول به كله كله غم و
اوس مې دوتر شو كروندې پكې كومه

اول دې ويل چې رامين شه
اوس راته وايې چې خپل كار كوه مينه

اول مې فكر درته نه و
اوس مې د زړه ستنې كږې درپسې دينه

ايمان دې ښه راته معلوم دى
په رواجي برېتو دې مه وهه لاسونه

بابا ته لاړې سوال دې وكړو
په زړه دې زه وم كه دې نور كول سوالونه

بابادې ماوژلى نه دى
چې راته نيسې دزړې ولې بندونه

باباكوچيانوته مې وركړه
چې تورپېكى مې دنښتروبادوهينه

باباگلان دباغه راوړه
زه يې پېيمه جوړومه امېلونه

بابامې نه دركوي ياره
لاړشه باباباندې مې وكړه تاويذونه

باباولي پركندهاردى
زماجانان يې وزيارت ته تللى ونه

بابوټيكس دې ببرته واخله
زه مې شيرين جانان دكن ته نه لېږمه

بابوټيكس دې ببرته واخله
مامروراشناپخلاكړببرته ځينه

بابوكره زموږ وطن دى
جندوله تاته سلامي راغلى يمه

باتى دتېلوپه زورسوځي
ماته ديارغمونه اورشول ويې سومه

باچارخصت راكه چې ځمه
چې په وطن موغنم زېړ لويې كومه

باچاهي تخت مې په كارنه دى
جانان به لوكازه بې وړي ټولومه

باد د جنت پكې لگيږي
د غرمې خوب د شاليلا دېرې ته وړمه

باددبهى په كې لگېږي
دغرمې خوب به دليلادېرې ته وړمه

باددپغمان له لورې راغى
زمادياردزلفوبوى ماته راوړينه

باددخوتن دى راالوتى
ياعنبري زلفې جانان سنبالوينه

باددې پلوله مخه يوسه
چې گلابي مخ دې په سترگووينمه

بادسبازماقاصد شه
زماشيرين اشناته يوسه سلامونه

بادسبايارمې ويښ نه كړې
دسهارخوب پرهلك ډېرغالبه وينه

بادمې ديارله لورې راغى
په وازه خوله به يې كوگل ته تېرومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بادنن له پاسه که ښکې دی
باده پربادمې سلام وایه
باده په باد مې سلام وایه
باده دخدای روی مې دروړی
باده دیارحالونه راوړه
باده دیارله لورې راشه
باده سلام په جانان وایه
باران داوښکومې ورېږي
باران که اوري باک یې نشته
بارانه ورو ورو واورېږه
بارانه ورو، وروپرې ورېږه
بارانه ورو، وروپرې ورېږه
باغ ته دې تګ مناسب نه دی
باغ چې دزاغ په حواله شي
باغ له دې تله مناسب نه دي
باغچه په ګلوښه ښکارېږي
باغچې دګلوشوې سمسورې
باغوانه باغ مې دې خوښ نه شو
باغوانه پاڅه چې سهار دی
باغوانه ورشه باغ سوتره که
بانه دې مره دي ښکته ګوري
بانه دی ورو جګ کړه شیریني
بدن دریاب زړه مې ګودر دی
برستن دې واغوسته ویده شوې
بله ډیوه شه راته کښېنه
بنګړو دې نیمه شپه کې شرنګ کړو
بنګړي نیم ښکته کړه نیم پورته
بوټي راټول کړئ اور پرې بل کړئ
بورا به خدای په ګلو موړ کا

بوی دجانان مې په دماغ ولګېدنه
پرهغه بادچې داشناپه لورې ځینه
په هغه باد چې د جانان په لورې ځینه
ژرراته وایه ګران زړګی څه حال لرینه
ظالمان شته دي ماویارته نه پرېږدینه
ماته ملهم شه چې مې جوړشي پرهارونه
هغه سلام چې باده تا راوړی ؤنه
بې نیازه یارراته په زړه راکړل زخمونه
واورې دې نه اوري چې لارې بندوینه
دمسافرجانان مې نشته دالانونه
په مسافر اشنا مې نشته دالانونه
وړې، وړې جنکۍ غره ته تللي دينه
ګلان شرمېږي مخ په پاڼوپټوینه
بلبل نری فریادکوي له باغه ځینه
پخپله ګل یې ګل دې ستاسلام کوینه
لکه دپېغلې سینه ډکه په ګلونه
باغوان وختې لښتې پر باغ ترلې دینه
چې په کې نشته درامبېل چامبېل ګلونه
ګلان دتندې درته خواست داوبوکړینه
سبادرځمه دګلاب سیل به کومه
لکه چې مور دې نوره کور کې بندوینه
ما ته دی سم د زړه په سر ټو مبلی د ینه
د غم ویلی پکې رګونه تللی دینه
په زړه دې نشته د شرین جانان غمونه
زه دې پتنګ ستا د دیدن راغلی یمه
زه دې بهر تمبو ته لاس په نامه شومه
چې په خالي مړوند دې سر ولګومه
زموږ دستور دی په رڼا خوله ورکوونه
باغوانه ستا نیمګړی نیت مې ژړوینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به پدې کلي رانشم
د کلي مینځ د لېونی ورسېدنه

بیا به د کلي په منځ نه ځم
د کلي منځ دلېونی ورسېدنه

بیا به دیار کلي ته نه ځم
په خندا لاړ شم په ژړا بېرته راځمه

بیا به دې نوم په خوله وانخلم
بېګاه دې مور له دروازې شړلی یمه

بیا به نرۍ جامې ونکړم
باران لمده کړم اشنا ټوله ولیدمه

بیلتونه چیرته چې ځې لاړ شه
ګودر ته مه ځه چې بې تا پاتی شینه

بې غېر له تا مې عمر ګران دی
زه به دا ګران عمر تر کومه تېرومه

بې ننګه ننګ راباندې وکړه
سبا مې ستا په سر پانسی ته خېژوینه

بې وفا هله راته وایه
چې ته لوګی شې زه لمبه نه شم مینه

بېګا مې مړ په خوب لیدلی
سبا مې سرو شونډو پتري نیولي وونه

بېګاه په خوب کې ژړا راغله
د مینې یار مې در په در غواړې خیرونه

بېلتون په هر چا مېلمه کیږي
ماته چې راشي نو کلونه تېروینه

بېلتون د خلکو د خندا کړم
ځکه هر وخت ګرېوان شلېدلی ګرځومه

بېلتون دې قدر رامعلوم کړ
اوس به سلام په دوه لاسه درته کومه

بېلتون یواځې په ما ندی
بېلتون شمال دی هره پاڼه رېوینه

بېلتون یوازې په ما ندی
د بېلتانه د لاسه ډېر فریاد کوینه

بېلتونه راشه سترۍ مه شې
زړه مې پښتون دی مېلمه نه خفه کوینه

بېلتونه کور دې راته ښایه
د زور دې نه یم ننواتې به درځمه

بیا به منګی ته ګو تی نه کړم
مور د ګودر د تلو نه ما منعه کوینه

پاچائي تخت مې په کار نه دی
جانان دې لوکړي زهبه وړي ټولومه

پاچائي تخت مې په کارنه دی
مادې دیارله خنګه نه جداکوینه

پاس پراسمان راشه رامداره
داسمې لارې رانېزونیولې دینه

پاس پراوړودې منګی مات شه
چې دسینې په خوړ دې راشي سېلابونه

پاس پربام مه خېژه کوترې
پورته اسمان کې به شین لمرشرمنده شینه

پاس په کمره ولاړه ګله
نصیب د چا یې اوبه زه درخېژومه

پاس په ګودر د پیغلو جنګ شو
د سور سالو میر منې ما تې ګډوینه

پاس په ګودر ولاړه ګله
یا به دې راوړم یا به مړ درپسې شمه

پاس په ګودر ولاړې ګله
نصیب د چا یې او به زه در خیژومه

پاس په هوا راشه جانانه
لارې کوخې د غمازانو ډکې دینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس په هوا راشه جانانه
د گودر لاري راڼيزو نيولی دينه

پاس په اسمان کې ډزې وشوې
چاويل ملوک دی دبدرۍ سلام ته ځينه

پاس په اسمان کې ستوري ښکاري
اشناويده دی مايې وکړل ديدنونه

پاس په اسمان کې ستوری زه وای
نجلۍ وېده وای مايې وکړای ديدنونه

پاس په اسمان کې گړزهارشو
جينکۍ ژاړي کشمالې ړای وهينه

پاس په اسمان کې مرحباشوه
محمدوخوت داللّٰه ديدارته ځينه

پاس په بلۍ کوترې راغلې
زه په پوړوديارپوښتنه ترې کومه

پاس په بنگله کې فريادخېژي
يارنځوران دي يامين ببل شوي دينه

پاس په تيرااوره بارانه
دپېښورپه برخه سېل دی رابه شينه

پاس په سينه ځای راته جوړکه
مزل وهلې ځمکه ځای نه راکوينه

پاس په کمره ولاړه گله
نصيب دچاپې اوبه زه درخېژومه

پاس په کمره ولاړې زرکې
بازمې رنځوردی له خولې وينې تويوينه

پاس په گودردپېغلوجنگ شو
دسورسالومېرمنې ماتې گډوينه

پاس په هواراشه جانانه
داکوزې لاري بېلتانه نيولې دينه

پاس د آسمان ستورو ته گوره
په تا مې دومره دي د سپينې خولې پورونه

پاس داسمان ستوروته گوره
پرتامې دومره دي دسپينې خولې پورونه

پاکه مولا که ته يې واخلې
سرې سرې نه دی په بند يې ناسته يمه

پالنگ دسرونالی دزرو
ليلادسروزروغنچه خوب په کوينه

پالنگ ديارسره ښه ښکاري
نه مې خوښېږي دابې ياره پالنگونه

پام کوه واردې خطانه شې
دگلوڅانگه دې پرسرولاړه يمه

پانسی دزلفوماته راکړه
زه ببېلتانه په مرگ خوشاله کړم مينه

پاولی ديخ سينه دې تخت دی
چې درنژدې شم زړه مې يخ لاندې کوينه

پتنگ په خاص څراغ مين دی
ښايسته خولړدی ځان پرې نه کبابوينه

پتنگ خويوځل شهيدشوی
افرين ماته چې مدام سوزم مينه

پتنگه خاورې دې په سرشوې
شموته جوړشوه په ښيښوکې مقامونه

پتې په منځ دبازارراغی
شمعې مخ پټ کړويلې نه دې پېژنمه

پتې له شمعې په څنگ نه ځې
زه به ديارله غمه ولې پرڅنگ ځمه

پتې له ما نه زده کړه وکړه
ځکه خپاره وزرونه شمعې له ورځينه

پتنه راشه که پرې سوځې
ستاداجل شمعه په لاس کې گرځومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېټ به دزړه دردونه تېر کړم
بې درده یارته به ونه وایم حالونه

پېټ به دیار له غمه ژاړم
پټې به وینې لړمانه ته تېرومه

پېټ به دیار له غمه ژاړم
چې مې په درد ظالم خبر نه شي مینه

پېټ د گودر په غاړه کینه
چې یاره پېټ په پېټ وکړو دیدنونه

پېټ کرمونه درب ډېر دي
جانان ته وایه وارخطانه شې مینه

پټکی دې کوږ په وریځو کېده
زه د همزولو په کتار کې ناسته یمه

پخوا به کله کله غم وو
اوس د غمونو قافلې راسره ځینه

پر گودر څه بلا لګیږي
چې کشر ورو یې بدرګه ورسره ځینه

پر گودر ګڼي ونی کیږده
چې شا لیلا منګی په سوری ډکو ینه

پر گودر نښه راته کیږده
د ما زد یګر اوبو له ځم وا به یې خلمه

پردېس ځوانانو سره خوند کړي
چې جنکۍ په سفر ځي ارمان راځینه

پرگودر سپینه سینه اوړی
په لاره تیر یدم ودی ویشتمه

پرگودر سور سالو ښکاره شو
ماوې دی تورو اوبو اورواخیسته مینه

پرهر پرهر په توره راشې
چې پرهرونه دې ګنډم خوله درکومه

پرېږده چې خړ سېلاب مې یوسي
په لامبوزن اشنا مې ډیره نازیدمه

پرېږده چې سپي مې غوښې وخوري
بې وفا یاره در په در دې لټومه

پرېږده چې سرو وینو کې رنګ شمه
د نیمې شپې له دیدن نه کراریدمه

پلار یې د بر کلي ملک دی
لور یې د کوز کلي منګي راډکوینه

پلاریې دبر کلی ملک دی
لور یې د کوز کلی منګی راډکو ینه

په ا خرت به لالی غواړم
په دې دنیا یې ظالمان نه راکوینه

په اخرت کې به ناري کړم
چې ناداني وه په ګناه نه پوهېدمه

په اوښکو لوند ګرېوان مې ګوره
ستا له پېغوره مو رپه کور بند کړی یمه

په باغ کې سرې غوټۍ ته وایه
چې تاته تور کشمالي ډېر سلام کوینه

په بام ولاړه یمه زنګېږم
د خوبه نه یم د یار غم غلطومه

په بل وطن کې پیدا نشوې
د نارنج ګله ننګرهار ته به درځمه

په بنګو چرسو مې کار نشته
چې د جانان په کوڅه تېر شم نشه شمه

په پتاسو دې اموخته کړم
اوس د جوارو ډوډۍ خوند نه راکوینه

په تصور مې ځان پاچا کړ
چې سر مې جګ کړلو ګدا د دونیا ومه

په تن مې تور چینجي لګیا شول
زړه ترېنه ساتم پکې ستا مینه لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تناره مه ورغوړېږه
د وربل څوکې به دې اور وسوزینه

په تور لحد کې به ناري کړم
زه د دنیا نه ارمانجن راغلي یمه

په تورو ټوک ټوک شي مړ مشې
چې پرهرونه دې ګنډم خوله درکومه

په تورو سترګو یې شهید کړم
تورې جنډې راباندې ودروئ مینه

په تُهمت مه شرمېږه یاره
په ښو ځوانانو پسې تل وي تُهمتونه

په جدایۍ دې خفه نه یم
خفه پدې یم چې رقیب دې خپلوینه

په جهان دوه څیزه مزه کا
یا سپینه خوله یا د بوړې توپک غړونه

په څه خفه په څه جدا شوې
اوس راته وایه چې توبه ترې اوباسمه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوڅې به درنه ولې بېلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوڅې درځنې کله بیلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د سترګو لاندې به زارۍ درته کومه

په خولې توبې توبې اوباسم
په تا مین زړګی توبې نه قبلوینه

په دا یوه خبر خوشحال یم
چې خان غریب به ټول یوې خاورې ته ځینه

په داسې خلکودې بدل کړم
چې دعزت سرمایه بالکل نه لرینه

په دیواله مې سر اوچت کړو
جنۍ لګیا ده ځانله سترګې توروینه

په زړه به لویه تیګه کېږدم
جانانه تانه به یې ورو ورو صبرومه

په زړه دې ډېر داغونه راکړل
ستا دجفا کیسې به چا چا ته کومه

په زړه مې غر دګیلو پروت دی
هله به یې وایم زه دې سر په زنګون ږدمه

په زنکدن دې ژبه بند شه
ماته دې ټول عمر دروغ ویلي دینه

په زنکدن کې مې رانغلې
د جنازې لاندې مې مه ځه مخ تورنه

په زنکدن مې راحاضر شه
بیا تر قیامته پورې نشته دیدنونه

په زنکدن مې راحاضر شه
چې په سلګو کې سترګې تاته واړومه

په زیارتونو به جوړ نه شم
ما به د سپینې خولې ازاد اخیستی وینه

په ژړا هغه خلک ژاړي
چې د محفل یاران یې تورې خاورې شینه

په سپینه ږیره راپسې شوې
رب خو دې مړ کړه د لمسی په ځای دې یمه

په سر دې کوم غماز ولاړ دی
چې دې زما غریب یارۍ ته نه پرېږدینه

په سور سالو کې ګناه نشته
ګناه نجلۍ کې ده چې ړنګه بنګه ځینه

په صبر صبر پوره نشوه
سبا مې نیت دې بې صبرۍ ته ملا تړمه

په صورت روغ درته ښکارېږم
لکه غنم د زړه په سر چاودلی یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په غټو سترګو دې مين شوم
ځکه مې غټې غټې اوښکې په مخ ځينه

په غم کې ستانه کمه نه يم
لېونی نه يم چې به کلي خبرومه

په کټ کې سمه شه ځای راکړه
لکه لړم په دېوالو رااوښتی يمه

په کشمالو کې مې حلال کړئ
چې جنازه مې ښاپيري اوچتوينه

په کوځه تېر شوم ګناهګار شوم
شړنګار يې خيرې زولنې راته راوړينه

په کوژدن شوې مئين مه شې
ته به ولاړ يې دا به بل ته ودوينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ما ويل دې سپينو اوبو اور واخيست مينه

په ګودر څه ټکه لو يدلی
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ما وېل دا سپينو اوبو اور واخيست مينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
چاوې سالو دی وچاوې اور ولګيده

په لاره تلې کړه وړه شوې
د ډېره خاله دې زېږ ګل وشرماونه

په لاره تلې مخ دې راستون کړو
د ظالم لورې په ګولی دې وويشتمه

په لښتې ټوپ کړه بيا راټوپ کړه
چې د اوربل روپۍ دې ګډې ودې کړمه

په لوی ګودر دی ښځې پرې ولې
په نری بادی يې وچوی مين دی کړمه

په ما دې ټول کلی خبر کړ
په تا دې يو دا دا خبر دی زړه دې چوينه

په ما دې ځوانه ځواني اور کړه
په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه

په ما دې کړې څه بلا ده
چې دې د در خاورې په جېب کې ګرځومه

په مخ دې شړک د زلفو راکړو
ځکه مې اوښکې د ملالو سترګو ځينه

په مرګ به دواړه سره مړه شو
ارمان مې دا دی چې به وړاندې وروسته شونه

په مرګ به مړ راپسې نشې
دا لباسي اوښکې د هر چا په مخ ځينه

په مرګ به مرم پاتې به نشم
ګور ته به يوسم ستا رټلې ځوابونه

په مرګ دې نه مرې جانان خوږ دی
په رنځ دې پرېوزې چې پوښتنې له ی ورځمه

په مسافرو مې زړه نه سوو
اوس مې پرې سيزې چې مې يار مسافر شونه

په ناعلاجه مرض پروت يم
په اشنا دوه قدمه ګران دې نه راځينه

په نيمه شپه دې ببرې راوړې
ببرې دې نه خورم ما توتان خوړلې دينه

په نيمه شپه راشه جانانه
د زړه تمبې مې نيمکښو پرې ايښې دينه

په وينو سور لکه ګلاب شه
پښتنې ناوې به دې تور اوربل کې ږدينه

په يار مې ترخې زرغونې شوې
زه يې د ديدن په تمه يم چې رابه شينه

په يارانه دې پويه نه شم
په جدايۍ دې لکه مالګه اوبه شومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیزوان په کورمه کې جوړیږي
پېزوان مې ستا برېتو کې بند شو
پېزوانه ستا نه ګیله من یم
پېزوانه کوز شه اوبه وڅښه
پېغلتوب نیمه پاچاهي وي
پیغله ګودر ته روانیږي
تا به په سرو وینو کې پرېدي
تا چې په مخ څپېړه راکړه
تاسی دی بر ګودر ته ګوری
تپه تیاره ده نه دې وینم
تر هدیرې راسره لاړ شه
تردې پوړي ټوپک دې ځار شم
تکل به کله د راتلو کړې
تنور چې تود شي اخیر سوړ شي
تورو ته سپین خلک پیدا دي
توره به نه کړې نو به څه کړې
ته بې وفا شوې زه دې هېر کړم
ته چې په ما پورې خندا کړې
ته چې زما د یارۍ نه وې
ته چې زما قبر ته راشې
ته د کوهاټ په غاښي راشه
ته د ګودر غاړې ته راشه
ته ماز دیګر ګودر ته راشه
ته ماز دیګر ګودر ته راشه
ټبر دې ټول رابانديې ګران دی
ټکرې د ځان پسې راکاږې
ټګي دې وکړه ټکه یاره
ټنګه وعده راسره وکړه
ټوپک ویشلی به خدای جوړ کړي

د پېښور زرګره مات دې زه لاسونه
تر دروازې پورې جوړه درسره تلمه
د لیلا سرې شونډې خو تا ښکل کړې دینه
سبا اختر دی په سرو شونډو به دې وړمه
ورک ناویتوب شه چې دوه نیمې ورځې وینه
زړه یې منجله کړو پری منګی راوړی مینه
ما ژړوي د معشوقو دغه ظلمونه
د دلاسې سړی مې نشته وبه مرمه
د بیغلو جنګدی منګو ټی ګذاره وینه
بنګړو ته شرنګ ورکړه چې ودې پېژمه
د جنازې بازو مې پرې نه دې مینه
په غاړه ستا دی کړه زه درسره ځمه
زه دې د لارې څوکیداره ناسته یمه
زړه چې مئین شي همیشه لمبې وهینه
ځکه د سترګو تور د سترګو مینځ کې دینه
چې دې شېدې د پښتنې رودلي دینه
زه بې وفا نه یم چې تابه هېرومه
خدای دې مئین کړه چې زما د خندا شینه
زما ویده زړګی دې ولې ویښونه
زه به په قبر کې اشنا خوشاله شمه
زه دره وال ټوپک په غاړه ګرځومه
ما په منګی کې پراټې راوړی دینه
په ګودر کیږی په اسانه دیدنونه
زه به منګی په لپو ورو ورو ډکو مه
زه ستا لپاره د وړو سلام کوومه
خاونده خدایه مېلمنه به د چا وینه
ستا دې ټګي زما دې صبر په خدای وینه
د جنکو په وعده نه شته اتبارونه
سترګو ویشتلی به رنځیږي مړ به شینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټوټې ، ټوټې په تورو راشې
د بې ننګۍ آواز دې رامشه مینه

ټوټې ټوټې درباندې زه شوم
په بخملي سینه دې نور کوي خوبونه

ټوټې ټوټې زړه به راټول کړم
بیا به په نوم د یاراني سرې رټمه

ټول مې د زړه په سر راټول شوې
میرات شې غمه په خندا دې تېرومه

ټیکرى د ځان پسې راکاږې
خاونده خدایه مېلمنه به د چا وینه

ج چ ځ څ خ

جانان په هیڅ نه رضا کیږي
د دروغجن ملا دې ورک شي تعویذونه

جانان زما زه د جانان یم
که په بازار مې خرڅوي ورسره ځمه

جانان زما سره پښتو کړي
چې سترګې توري کړي لکۍ ورته پرېږدینه

جانان مې ستورى د اسمان دى
نه ورختى شم نه مې زړه صبر کوینه

جانان مې لاړو اسماني شو
اسمان چې ځمکې ته راځي قیامت به وینه

جانانه تور څادر په سر کړه
ځان مرور کړه چې جرګه درولیږمه

جانانه ته خو داسې نه وې
د چا خبرې دې ضرور منلي دینه

جانانه ته خوداسې نه وې
ښایي جواري دې دبل چاخوړلي دینه

جانانه خپل وطن ته راشه
پردى وطن د مېړو قدر کموینه

جانانه خپل وطن ته راشه
په دالانونو کې دې لګي خړ بادونه

جانانه خپل وطن ته راشه
غمازان ستا په جدایۍ اختر کوینه

جانانه خپل وطن ته راشه
که خلک ډېر دي پرې اباد دې خپل کورونه

جانانه دومره په ما ګران یې
چې ته روان یې زه دې شمارم قدمونه

جانانه دومره را سره واي
لکه بر یبنا چې د با رانه سره وینه

جانانه راشه چې پخلا شو
زمونږه څوک دي چې به مونږ پخلا کوینه

جانانه راشه چې پخلا شو
عمر د ژمې مازدیګر دى تېر به شینه

جانانه راشه دا دى وخت دى
پلار مې د سر سودا د بل سره کوینه

جانانه راشه که دیدن کړې
د زنکدن خولې په ما راغلي دینه

جانانه راشه که راتلى شې
ښکلى بشر مې په کفن کې پټوینه

جانانه زېرى مې درباندې
زمونږه کوده ستاسې کلي ته درځینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جانانه ستا د زړه لپاره
زه په غرمه د ګودر غاړې له درځمه

جانانه ستا دیدن لپاره
زه په زړه شپاله کې ببرې ټولومه

جانانه ستا دیدن لپاره
زه د کابله په ټکس راغلی یمه

جانانه غلی غلی ګورې
یا دې څه ورک دي یا دې زه لیدلې یمه

جانانه غم دې دومره خوږ دی
چې د دنیا خواږه یې خاورې ایرې کړېنه

جانانه فکر پکې وکړه
مینه سور اور دی وارخطا نشې مینه

جانانه ولې لېونی شوې
په لاره ځې په تیګو ولې زیارتونه

جانانه ویښ یې که ویده یې
ستا په کوڅه مې لاس ترلی تېروینه

جدایي راغله لارې دوه شوې
مرګ مې قبول دی جدایي نه قبلومه

جنۍ د پلاره دی ویر یېږم
ګودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه

ځان په ازغوباندې سورې کړه
که چېرې غواړې دیارغېږه کې خوبونه

ځان د وطن په شمع سیزه
چې پتنګان دې د زیارت طواف کوینه

ځان دې زما په دیدن موړ کړه
بیا به مخ په سپین کفن کې پټوینه

ځان یې زړو جامو کې جوړ کړو
لکه په وران کلي کې باغ د ګلو وینه

ځای د داغلو په کې نشته
جانانه څله داغوې داغلي زړونه

چا یې پلو لیدلی نه و
اوس د تورخم په سرک ځي سرتور سرونه

چرګه مرۍ کې ناسور شه
زه د لیلا غېږې ته اوس راغلی یمه

چنار به ولې سر لوړ نه کا
چې جنکۍ ورلاندې سترګې تورویـنه

چې په ژوندون مې په کار نشوئ
که مې د قبر مجناور شې څه دې کړمه

چې په ښایست مې خفه کیږې
نور به د ځمکې خوب کوم چې ژېړه شمه

چې په مرض مې نه پوهېږې
طبیبه مه ګوه زما د لاس رګونه

چې پېغله لور یې په کاله وي
پس د ماښامه دې پنځېزې ګرځوینه

چې پېغله لور یې په کاله وي
د هغه کور سابه جوارې مزه کوینه

چې تاته ګورم ژړا راشي
چې ځانته ګورم په ما لا ډېر دي غمونه

چې تورو خاورو ته مې سپارې
په خولې مې کېږده د سورکو شونډو سرونه

چې توره نکړې نو به څه کړې
چې دې شېدې د پښتنې رودلي دینه

چې جنازه مې روانیږي
پاس په کفن باندې مې وشینده ګلونه

چې چېرته ته وای هلته زه وای
نصیب تقدیر مې له تا لرې ګرځوینه

چې څوك له خپله ځانه دروندوي
ټولې دنیاته ددراندۀ ګومان کوینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې خط مې وايي ورته ژاړه
ماچې ليکه ورته مې ډېرژړلې دينه

چې خويندې کښېنې ورونه ستايي
چې ورونه کښېنې خويندې بل ته ورکوينه

چې د ديدن نصيب يې نه وي
په يوه کوڅه کې سره وړاندې وروسته شينه

چې راپسې نشي قرانه
زه د جانان لپاره لاس درباندې ږدمه

چې ژوندون وي جانان به راشي
چې ژوندون نه وي بيابه نه وي ديدنونه

چې سا مې اوځي رانږدې شه
په دوارو سترګو راته کيده سره لاسونه

چې سترګې تورې کړم شرميږم
چې شونډې سرې کړم غمازان مې نه پرېږدينه

چې سر زما وي خنګل ستا وي
د هغه وخت په انتظار يم رابه شينه

چې سر زما وي خنګل ستا وي
مزه به دا وي چې ويده د عمر شمه

چې سرې هر څومره پښتون شي
زړه چې مئين شي پښتو ټوله ترېنه ځينه

چې سور پرتوګ دې وکړو
نور يې زمونږ دکلي منع کړه چې مرمه

چې عاشقي يې کړې نه وي
د پادې خر دی سبا ځي بېګا راځينه

چې عاشقي يې کړې نه وي
هغه به څنګه د ايمان دعوه کوينه

چې فکر بند په زولنو کړم
چې رانه خلاص شي برابر جانان له ځينه

چې کله کله راپه ياد شي
دېوال ته کېنم ځانته غلی وژاړمه

چې کلي واله مې ګنلې
ځکه مې سوال د سپينې خولې درته کاونه

چې ماز د يګر شی زړه مې ښه شی
په ګودر حوړ شی د منګيو کتارونه

چې مازد يګر شی عاشقان ژاړی
چته له خياله منګی وړی په ګودرونه

چې مې په جېب کې دولت ډېر و
خپل مې لا څه چې د پردو خپل شوی وم

چې مې د تورو سترګو وار و
د چا به کار و چابه هسې غږ کوونه

چې وعده وکړې پوره يې نکړې
ژبه يې پرې کړې چې وعدې پرې نه کوينه

چې وې پښتون اوپښتونکړې
داسې کسانوته به ګورې کړنګونه

چې هديره باندې تيرېږې
زما مزار ته مخ راواړوه مينه

چې يوړم يوړم اوبو يوړم
چې بې ګودره ګډ يدم اوبو به وړمه

چېرته عاشق سړی ولاړ دی
ساړه ساړه اسويلي کړي باد يې راوړينه

څانګه به نن سبا کې ګل شي
ما يې په سر کې سرې غوټۍ ليدلي دينه

څنګ ته مې مه راځه جانانه
سبا به بوی د لونګين درځخه ځينه

څنګه په سپينه جامه ګرځې
رب دې مئين کړه چې خيرن دې ووينمه

څنګه د ورايه په خندا شوې
لکه چې غم دې د زړه ټول هېر کړی وينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه نرۍ يې لکه لښته
مور دې ړنده شه چې په تا اوبه راوړينه

څوک په رضا له ملکه نه ځي
يا ډېر غريب شي يا د يار له غمه ځينه

څوک چې په چا باندې مين شي
هغه غمجن شي د هر چا د خندا شينه

څوک چې په شنو سترګو مين شي
پس د ماښامه دې پنځېدزی ګرځوينه

څوک چې د ښکلو وفا غواړي
ماته کيسه د صنوبر راياده شينه

څوک چې د يار په غېږ کې پروت وي
په نورو خلکو د ړندو ګومان کوينه

څوک مې د حاله خبر نه دی
لکه چنار مې په ډډ اور ولګېدنه

خدا ونده دا ګناه مې معاف کړی
بيا به دخوړ په عاړه نه کرم ګلونه

خال به د يار له وينو کيدم
چې په شين باغ کې ګل ګلاب وشرموينه

خال يې په غونډه زنه کېده
بيا ما ورپرېده چې پرې څه نخرې کومه

خاورې د يار د کوڅې راوړئ
پاس په کفن کې (لا اله) راته ليکينه

خاونده بيا دې پسرلی کړو
جونه شفتل کړي وړکي سيل ته تللي دينه

خاونده بيادی مازد يګر کړ
په ګودر جوړشو دمنګيو کتارونه

خاونده ټوله مې ترې ځار کړې
زما په سر يې غرغرې منلي دينه

خاونده څه چارې راوشوې
نه مې يار يار شو نه يې خلاص د غمه شومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې د ځوانی عمر په غم کې تېرومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې نور دې ګل کړل زه غوټۍ ورژېدمه

خاونده دا به ستا رضاوي
چې دځوانی عمر په غم کې تيرومه

خاونده دا ګناه مې معاف کړې
بيا به د خوړ په غاړه نه کرم ګلونه

خاونده سل ځله ژوندراکړې
چې دجانان په مينه سل ځله مړشمه

خاونده کوم يو پکې خوښ کړم
مرګ او بېلتون راته جوړه راغلي دينه

خاونده ما خو داسې نه وېل
چې مساپر شم څوک دې خير نه راکوينه

خاونده ما د ګودر ګل کړې
چې جنګی مې شوکوي سر کې مې ږدينه

خاونده ما دګودر ګل کړی
چې جنګي مې شوکوی سرکې مې ږد ينه

خاونده مرګ په ځوانی ورکړې
چې جنازه يې د ارمانه سره وړينه

خاونده مرګ په ځوانی ورکړې
چې کلی کور يې د ځوانی ارمان کوينه

خبر مې کله کله اخله
د لېونتوب آواز مې نن سبا درځينه

خپلو جامو سره مې خښ کړئ
جانان په غشو د بڼو ويشتلی يمه

خدايه د مور يې ورته پام کړې
چې په لنډۍ زنه يې ووهي خالونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه دا مور یې لېونۍ کړې
مئین پرې زه یم اوس یې بل ته ورکوینه

خدایه کوچیان په کوچ روان کړې
چې دا ښایسته بدرنګې ګډې وډې شینه

خدایه ګورګورې تورې مه کړې
جنکۍ سرې شونډې ورځې تورې راوړینه

خدایه مئین څوک په چا مه کړې
چې وس یې نه رسي په مخ یې اوښکې ځینه

خدایه نرۍ نرۍ باران کړې
چې د لیلا ګډې ترلې پاتې شینه

خدای به دې بیا راته محتاج کړي
زومبک زومبک څنې مې بیا راغلي دینه

خدای به دې زلفې په لاس راکړي
ماته د کلي ماشومان دوعا کوینه

خدای به مو بیا سره یو ځای کړي
دسمال راواخله اوښکې پاکې کړه مینه

خدای په ورې جلکۍ مئین کړم
د کوټنو ګټې په ما راچلوینه

خدای خو دې دا ځلې راجوړ کړه
بیا مې توبه ده ښېرې نه درته کومه

خدای خو دې دا ځلې راجوړ کړه
خلک به وایي چې سپېره دی یار یې مرینه

خدای دې په تنګه کوځه راکړه
چې د سینې روپۍ دې ګډې وډې کړمه

خدای دې په داسې ځای کې راکړه
چې ته ناري کړې زه دې غېږ کې ټینګومه

خدای دې په سر منګی ټوټی کړه
چې په اوږدو زلفو دې راشي سېلابونه

خدای دې په واورو کې ایسار کړه
چې د تودې غېږې مې درشي ارمانونه

خدای دې د پوزې پېزوان مات کړه
چې د زرګر په دوکان دواړه یو ځای شونه

خدای دې د خولې لاړې دارو کړه
زه درتلی نشم بس دوعا درته کوومه

خدای دې زما کړه غونډې منډې
په سر به پنډې چلوم تابه ساتمه

خط مې لیکو قلم مې مات شو
د جانان نوم رانه نیمګړی پاتې شونه

خلک به وایي چې وړه ده
ورې زما په زړه چرې منډلې دینه

خلک تپوس له د رنځور ځي
زه چې رنځور شم د جانان تپوس وړمه

خلک چارګل خونړی بولي
ما د نتکۍ په ډنډر ډېر وژلي دینه

خلک دې وایي تُهمتونه
زه د لیلا په غېږ کې چا لیدلی یمه

خلک زیارت له پتاسې وړي
زه د جانان لپاره غونډه روپۍ وړمه

خلک شراب وڅښي نشه شي
ما د لیلا د لاس اوبه نشه کوینه

خلک قیامت ته خفه کیږي
زه خوشالېږم چې جانان به ووینمه

خلک له غمه امان غواړي
زه د جانان په غم کې ډوب خوشاله یمه

خلک مې ټول تپوس له راغله
هغه رانغلو چې یې پروت له غمه یمه

خلکو زړې یارۍ تازه کړې
زما په نوې یارۍ اور ولګېدنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکه گودرگوري گډېږی
زه بې گودره گډېدمه لا هو شومه

خمارو سترگو ته دې وايه
چې مې ماشوم زړگی نور نه ازاروينه شي

خندا کوې ياري دې نشته
تشه خندا د لباسې جنکو وينه

خود به يې زه د در ملنگ يم
چې سپينه خوله راته خيرات کې راکوينه

خولگۍ دې خورم نه پرې مړېږم
نامردې تا پکې گنې کرلي دينه

خولگۍ دې خورم نه پرې مړېږم
نامرې ټوله راپشا شه چې دې وړمه

خولگۍ مې خوره څو يې خوړای شې
شکره نه ده چې په تول به کمه شينه

خوله به په زوره درنه واخلم
وړوکی نه يم چې ځاري درته کومه

خوله به تر شونډو لاندې درکړم
په تورو غاښو مې لونگ کرلي دينه

خوله به د خدای په رضا درکړم
منگۍ مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

خوله د ډېوې رڼا کې راکړه
په توره شپه کې دې زلفان خولي له راځينه

خوله د ملا د لور خوږه وي
د شکرانې چرگان يې ټول خوړلي وينه

خوله دې د تريو انار دانه ده
د رنځورانو قافلې درپسې ځينه

خوله دې د سپينو زرو جام دی
زما پرې پام دی چې موزي پرې اوبه څښينه

خوله مې غوښته ژبه يې راکړه
خدايه سخي نجلۍ ته ورکړې جنتونه

خولې ته مې سوړ اوسېلی راغی
زړگيه بيا به دې جانان ياد شوی وينه

د ډ

د اباسين څپې دې يوسه
چې مور دې شگې لټوي پلار دې خوړونه

د اسرۍ منگولې نرۍ غاړه
گودر ته لاړه دچا ژوند خرابوينه

د اواړه ستا د زړه لپاره
چې د همزولو نه جدا گودر له ځمه

د اوبو غرېپ کولی نشم
په زړه مې ستا د مينې ليک دی وران به شينه

د بې وفا جانان د لاسه
د زړه دپاسه مې پولۍ ولاړې دينه

د بې وفا نامه دې راکړه
تا څه ليدلي دي زما په زړه داغونه

د تور لحد نه مې زړه بد دی
ځوانان ايسار کړي پالنگ تش کور ته ليږينه

د تورو زلفو په ځنگل کې
يار په منگول کې گرځوم چې ورک به شينه

د تورو سترگو ديدن راکړه
راباندې جوړ کړه بيا د خاورو امبارونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ټپو وار راسره کېده — ماته بې واره ټپې خوند نه راکوينه
د ټپې وار دربانديې راغی — شفتل خورکه رنګ دې زېړ وتښتېدينه
د ټولو بدو به توبه کړم — جانانه ستا دمينې نه توبه کومه
د جانان ژبې ته حيران يم — څومره خوږې پستې خبرې پرې کوينه
د جانان غم زما سايه ده — چې چېرته ځم زما نه مخکې وروسته ځينه
د جانان مرګ راته اسان دی — چې دی ولاړ وي زه به بل ته وخاندمه
د جلا لا ګودره وران شي — په جنکودې سا لنډی ولګاو نه
د جنازې بازو مې نيسه — چېرته به ما په راستی خوله درکړې وينه
د جنکو کاپرې سترګې — لوګی بهانه کړي ژړا يار پسې کوينه
د جنی ځانګې وانګې ونه — ربه زمونږ په کور يې راولې خاښونه
د چا به شنې سترګې خوښيږې — څوک به په تورو سترګو ځان قربانوينه
د خپل وطنه به دې ورک کړم — ما په ملالو سترګو ډير ورک کړي دينه
د خولې مې تورې وينې لاړې — زه د هجران ښامار په زړه خوړلی يمه
د ډاره غږ کولی نشمه — د سوال ياري ده اوس به ګډه وډه شينه
د روغيدو تمه مې نه شته — جانان په غشو د بڼو ويشتلی يمه
د ريبارانو ځای جنت دی — خدايه زما ريبار له ورکړې دوزخونه
د ريبارانو ځای دوزخ دی — خدايه زما ريبار له ورکړې جنتونه
د زړګي سره ناچاري ده — مين په تا يم ناز د ډيرو خلکو وړمه
د زړه دپاسه مې امبار شه — د جانان غمه د عمرونو ځای دې يمه
د زلزلې پشانتې راغلی — زه دې محفل کې د خبرو وويستمه
د زلفو تار مې اوبو دروړو — په غم شر يکه مينه نيسه ګودرونه
د سپينې خولې قيمت دې وايه — که سر پرې درکړم باقي دار به څومره شمه
د سپينې خولې ياران دې نور دي — شفتلو پنډو ته دې زه نيولی يمه
د سترګو جنګ دی ورته ټينګ شه — کاږه واږه باڼه په زړه ويشتل کوينه
د سور سالو مېرمن ته وايه — نور دې د ژوبلو زړګو نه اخلې ازارونه
د طالبانو دا عادت دی — د وظيفې سره مې ګوتې تاووينه
د غرغرې ميدان ته راشه — سبا مې ستا په تهمت دار ته خېژوينه
د غرور جام به دې نسکور شي — په عاشقانو باندې مه کوه ظلمونه
د فکر ټال دې راته جوړ کړو — ته رانه لاړې زه يوازې زنګېدمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کبرجن جانان د لاسه
د زړه دپاسه مې پولۍ ولاړې دينه

د کشمالو منجيله وکړه
چې خو شبوی دی د منګی د بيخه ځينه

د کوه قاف غر ته ختل دي
څوک چې ياري د بې وفا سره کوينه

د ګلاب مينځ کې ګل وچيږي
چېرته عاشق سړي به لاس وروړی وينه

د ګودر غاړه ورته نيسه
د نجلی خوی د مرغاوی دی رابه شينه

د لرې مرم د نږدې سوزم
افغانستانه زغم د دواړو نه لرمه

د لنډۍ ونې نه دې ځار شم
لکه سيسی چې په کمر ولاړه وينه

د ماز د يګر ګودره وران شی
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه

د مازد يګر ګودر ته راشه
ما په منګی کې پراټې راوړی د ينه

د مازد يګر ګودر له راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

د مازد يګر ګودر له مه ځه
پيغلی ابو پر ځای و ينې دکو ينه

د مرګي هسې نوم بدنام دی
زه د جانان مينې پخوا وژلی يمه

د مړوند خوب چې چا ليدلی
د بالښت خوب ورته مزه نه ورکوينه

د مساپر يار زنکدن دی
مخ يې وطن ته کړئ چې سا يې وخيږينه

د مسافرو ډلې راغلې
زما د يار ډله وروستی ده رابه شينه

د ملکنډ د سر توتي وای
په اور ستي وای تهمتی نه وای مينه

د ملنګانو سره مل وای
ګډ په ځنګل وای چې مې نه ليدای غمونه

د ملنګی کچکوله مات شې
چې در په در دې ګرځوم تش دې راوړمه

د منکو ټو کتار يې جوړ کړو
لنډۍ بازار يې په ګودر ولګاونه

د منګوټو کتار يې جوړ کړو
لنډی بازار يې په ګودر ولګاونه

د ناز کتو دې اثري کړم
د کړس خندا دې لېونی د دنيا کړمه

د ناستې ځای دې راته ښايه
چې زه په هغه ځای کې وکرم ګلونه

د نيمې شپې راتګ دې ورک شه
زه په توده بړستن کې نېغه کيناستمه

د نيمې شپې سندرې خوند کا
څوک به مين وي څوک به ورک له ملکه وينه

د وطن تيګې مې خوراک وای
نه وای خوراک مې په پردي وطن ګلونه

د وفا تمه ترېنه مکړه
بي وفايي خو د هر ښکلي عادت وينه

د يار يوه شوه زما بله
نصيبه داسې سوال مې کله کړې ونه

د يدن دی سين کړه را لا هو کړه
زه په غاړه دګودر ولاړه يمه

دا اوسني زلمي د څه دي
د جنکو پسې د پيازو غوټه وړينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا به د پاک الله رضا وي / چې د ځوانۍ عمر په غم کې تېرومه
دا به له ما نه پوره نشي / چې هر ساعت دې په جرگو پخلا کومه
دا په ځير ځير چې درته گورم / ما درکې نښې د يارۍ ليدلې دينه
دا خو انصاف نه دی جانانه / چې دې مين کړم اوس مې نه کړې تپوسونه
دا خو د استا د يارۍ ټس دی / چې په زېړي مازديگر کډې بارومه
دا خو مې زړه دی چې لا ټينگ دی / دومره غمونه دريابونه وچوينه
دا دا مې نه درکوي تاله / راشه زما په دا دا وکړه تعويذونه
دا ستا به هېر وم که په ياد وم / زه چې قدم په قدم ږدم تا يادومه
دا ستا په سترگو کې پيريان دي / چې په تا راشي غوټې ماله راکوينه
دا ستا په مينه مې سوگند دی / ما دې خدای نه لري چې تا به هيرومه
دا ستا د دوه ورځو خندا وه / زه به ژړا درپسې ټول عمر کومه
دا سر ترلې مور دې مړه شه / چې پيشو ميو کړي دا به نېغه ناسته وينه
دا سر ترلې مور دې مړه شه / د ورځې خوب کړې د شپې تا رانه ساتينه
دا سرې منگولې نرۍ غاړه / گودر ته لاړه برگ منگی ترخکې وړينه
دا لېونی لېونی گرځه / په چم کې گرځه چې ډاوه درباندې يمه
دا ما پخپله په ځان کړي / که مې ددې نه حال بدتر شي خوښ پرې يمه
دا مخامخ دېواله پرېوزې / تانه پناه دې توري سترگې شنه خالونه
دا نازولې لور د چا ده / چې هر سبا توروي سترگې ږدي خالونه
داده گودر غاړه راواخله / لکه زخمی هيلۍ په ډبکې ناسته يمه
داسرې منگولې نرۍ غاړه / لکه کو تره په مکيز گودر ته ځينه
دځان عزت که چېرې غواړې / مدام کوه دنوروخلکوعزتونه
ددې گودر غاړې ته گوره / نرى لوگی دی پېغلې زړونه وريتوينه
ددې نه لا وړوکی ښه وم / د جنکو سره به يو ځای گرځېدمه
دريغه چې زه ديارکفن وای / چې په لحدکې ترې چاپېره وای مينه
دگودر خواکې ونې کيږده / چې شا ليلا منگۍ په سيورى ډکو ينه
دگودر زر اجازت راکړه / ما ته کو څه کې جنکی ولاړې دينه
دگودر غاړه به ښا يسته کړی / ورله روان شول د بلبلو کاروانونه
دگودر غاړه پرى ښايسته ده / څا نگه دی خدای شامدام روغه لر ينه
دگودر غاړه دي اغزي کړه / په سترگو ړوند شی بخملی پښې لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګودر غاړه ورته نیسم
زما جانان پردی لار تللی رابه شینه

دګودر غاړه ورته نیسه
دجنلۍ خوی دمر غاوی دی رابه شینه

دګودر غاړه ورته نیسه
لیلا دجنو میره ده مخکې دربه شینه

دګودر غاړه یې ناغه کړه
زلمو په غاړه کړه دصبر تاویزونه

دګودر هر بو ټی دارو دی
چې پری لګیږی د نجو نکو پلونه

دګودر هر بو ټی داروده
چې لګیدلی پری د پیغلو پلونه

دګودر هر بوټی تازه دی
هرمازد یګر پری جو نې سترګي لګو ینه

دګودر هر بوټی دارودی
جونی پری هره ورځلاسونه لګو ینه

دګودر هر مازد یګری ښه وې
چې جونې ټولی ماز د یګر سیل له راځینه

دمازد یګر اوبوله مه ځه
په ګودر زانګی دکوډګرو تاویزونه

دمینې دغه نښانې دي
دیوهٔ زړګي نه بل ته لاره تللي وینه

دونیا د یار له سره ځار کړه
دونیا به تل وي یاران کله کله وینه

دې پورې کلي کې مین شوم
ملک یې څوک دی ننواتې ورلیږمه

ډولی یې ودروه غمازه
چې اخیري دیدن یې وکړم بیا دې ځینه

ډیوه رڼا کړه خوله مې واخله
سبا به وایې چې ما خوب لیدلی ونه

ډیوې مې بلې په مزار کړه
چیرته وختونو کې د مینې یار دې ومه

ر ز ژ

را پسې مه غیږېږه سپیه
ستا د مېرمنې په سلا راغلی یمه

راځه چې دواړه ټال کې کېنو
ټال به بهانه کړو سینې مینځ به جنګوونه

راځه چې دواړه سره یو شو
زما ستا څوک دي چې مونږ پخلا کوینه

راځه چې دواړه وطن پرېږدو
وروستی خبرې به سپین ږیري جوړوینه

راشه اینه دسمال دې واخله
نه دې یاري کړم نه دې ښې ګرځومه

راشه په زړه مې ګوتې کېده
چې عاشقي مې درمعلومه شي مینه

راشه په زړه مې ګوتې کېده
یاره په تا دي که په ما دي ډېر غمونه

راشه په سترګو کې مې خوب شه
زه شوګیرو د بېلتانه وهلی یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه زما په څنګ کې کېنه
چې درته ووايم د سوي زړه حالونه

راشه زما په څنګ کې کېنه
که تمباکو غواړې خولګۍ به درکومه

راشه زما په څنګ کې کېنه
که ته شرمیږې لاس به زه درواچومه

راکړی ګل دې ببړته واخله
زه د هجران په سفر ځم مړاوی به شینه

رامعلومیږي یار مې بایلود
د ببلتانه په جوارګرو واوښتمه

رب دې په مخ ږیره ښکاره کړه
چې د غرور کنډول دې درې ورې شینه

رب دې زما کړه خپله یاره
ما ستا په سر باندې اخیستي تُهمتونه

رنګ به مې ولې نه توریږي
ما یې د غېږې لونګین خوړلي دینه

رنګ به مې ولې نه ژیړیږي
په ما یې کړي د زعفرانو تاویزونه

رنګ به مې ولې نه ژړیږي
چې مې اشنا د ماشومانو خوی کوینه

رنګ مې په تاپسې ژیړیږي
کم عقله مور مې د زېړي دارو کوینه

ریبار مې ډېر ګړندی راغی
چې مرور اشنا به څه ویلي وینه

ریباره خدای دې سزا درکړي
لېږلی ما وې بند دې ځان ته وتاړنه

ریباره ښه سوچ پکې وکړه
جانان ښایسته دی که خدای زه لېونی کړمه

زړګیه صبر شه مه ژاړه
تل به اشنا په سفر نه وي رابه شینه

زړګي ته ډېرې پلمې اوکړم
دیارسرې شونډې په پلمونه هیروینه

زړګیه پام چې مئین نه شې
اوس معشوقې په زړه داغونه لګوینه

زړګیه ځان ورته تکړه کړه
اشنادسپین مخ نه نقاب پورته کوینه

زړګیه خدای خبرکه روغ شې
د کړو وریځوپه خنجرخورې ګوزارونه

زړګیه دا دې زما حال کړ
د یار کوڅه کې د دیدن غواړم خیرونه

زړګیه صبر دې په خدای شه
په هغه ګل چې نازیدې د بل چا شونه

زړګیه صبر دې په خدای شه
جانان په غېږو خلکو ځان حسابوینه

زړګیه صبر شوي که نه شوې
که صبر نه یې له ګړنګ دې غور ځومه

زړګیه صبر شه مه ژاړه
څوک چې سرې شونډې ښکلوي رنځور به وینه

زړګیه صبرشه مه ژاړه
ستاپه ژړااشنادنازخنداکوینه

زړګیه مه یې رانه غواړه
د جانان کلي نه پرون را غلی یمه

زړګیه مینه پکې نشته
نن واړه ښکلي د لباس خندا کوینه

زړګیه هلته پاتې کیږې
چې په سیخونو دې ټومبې په اور دې ږدینه

زړګی زماروغ لیونی شو
اوس رانه غواړي دپردۍ ښنګل خوبونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړگی مې تاسره بندي دی
د خدای لپاره بندي ښه ساته مينه

زړگی مې ټول پرهرپرهردی
دياردزلفوپه تاروبه يې گنډمه

زړگی مې نشته چيرته ورک دی
زيری به ورکړم که جانان موندلی وينه

زړه په مثال دسوداگردی
چې چېرته خوښ شي هلته واړوي بارونه

زړه خو مې يو و چې تا يوړو
کدو خو نه دی چې به ونيسي گلونه

زړه مې په توپو نه نړيږي
ستا په وړو خبرو دړې وړې شينه

زړه مې په تورو غرو مين دی
د تورو غرو مزل کوم ژړا راځينه

زړه مې په شنو سترگو مين شو
د شنو جنډو زيارت ته ځم چې رضا شينه

زړه مې د خولې په وينا نه دی
که نصيحت ورته سبا بېگاه کومه

زړه مې د سترگو گيله من دی
چې ديدن ته کړې زه عبس غم تېرومه

زړه مې دورانې کلا برج دی
د غم چيچنې پکې خالې جوړوينه

زړه مې دې ستا په غيږ کې وچوي
چې دچرمو کميس دې رکگ په وينو شينه

زړه مې ماشوم دی نه پوهيږي
په نيمه لار کې رانه غواړي ديدنونه

زړه مې نري درزونه وکړ
لکه ديوال چې زلزلې وهلی وينه

زلفې يې بېيا پر مخ خورې کړې
د ماز د يگر گودر له ځی ځان سنگارو ينه

زما پرې هسې نوم بدنام شو
د ليلا سرې شونډې پېزوان خوړلې دينه

زما په تشه خندا مسته
که خوله مې درکړه لېونی به شې مينه

زما په ټول محفل سلام دی
دا مې کلام دی چې اشنا د ټولو يمه

زما په دې وطن کې خوک دي
جانانه ستا سترگو ته شپې سبا کومه

زما په سترگو کې دې گل شي
که زه به يې ستا په مينه بل ته غړومه

زما په سر دې منگی مات کړ
اوس به بخيلې مور ته څه بانه کومه

زما په مخ لاړې راتو کړئ
که مې د ننگ گولۍ په شا خوړلې وينه

زما جانان د کوچو سپين دی
د پيرنگي سره نوکر دی تور به شينه

زما جانان گل د پروتې
نرۍ يې گوتې ميرزايي راته کوينه

زما جانان گل د خاټول دی
عالم پرې ټول دی ماله ځای نه راکوينه

زما د ځايه نصيب کم دی
چې په کتاب د سکندر گورم فالونه

زما د حاله خبرداره
پروردگاره زما واوره فريادونه

زما د زړه په سر يې ليکه
هېر به مې نشي که مې خاورې شي هډونه

زما د زړه توتي کم عقله
ته په تنکو څانگو کېنې ماتې به شينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د زړه ناچاره رنځه
نه دې دارو شته نه دې حال ویلی شمه

زما د لرې وطن یاره
رب دې سپوږمۍ کړه چې دې وکړم دیدونه

زما د مینې کور دې وران کړو
غمازه ما درسره څه بد کړي وونه

زما د وینو رنګ دې ورکړ
د سور سالو دې هر ځای کیږي صفتونه

زما د یار داسې خندا ده
د سلو کالو مرور پخلا کوینه

زما دې ځوانه ځواني اور کړه
په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه

زما دې څه وکړل چې لاړې
نرۍ نرۍ زړګی به ستا راپسې چوینه

زما دې زیړی شي ستا دې تبه
په طبیبانو به جوړه ګرځو مینه

زما لالیه لیونیه
ته لیونی شوې زه دې هم لیونۍ کړمه

زما نه پاتې شوې وطنه
لکه مرغۍ په بوټو شپې درته کومه

زما همزولي ملایان شول
زه د جانان مینې د علمه وویستمه

زماسپېرۀ قسمت ته ګوره
خلك شاهان شول زه کچکول په غاړه یمه

زموږ د کلي نجونه مړې دي
یا وخت خراب دی چې ګودر له نه راځینه

زه به شړی له ځانه تاو کړم
دا ستا جوړه به له بخملو جوړومه

زه به نوکره ورله بوځمه
خو شینګو دې تنور نه لمبه کوینه

زه په عاشق سري پوهېږم
د دروازې په ځنځیر ځان مشغولوینه

زه په عاشق سري پوهېږم
یا یې رنګ زیړ وي یا یې شونډې وچې وینه

زه په ګلونو اموخته وم
پردی وطن دی ځنې تشې ګرځومه

زه چې دا سور سالو په سر کړم
د کلي نجونې په سیالۍ راسره ځینه

زه چې سهر د خوبه پاځم
د کلیمې سره دې سمه یادومه

زه چې سهر له خوبه پاځم
اول سلام د کبرجن اشنا کومه

زه چې ماشوم ومه پاچا وم
اوس چې زلمی شوم د غمو ټیکه دار شومه

زه دې قربان تر هغه چا شم
چې د پښتون قام د راتلونکي غم کوینه

زه لیونو سره خوشال یم
زما یې خوښ دي دا شلېدلي ګرېوانونه

ژوند کې یې غم لیدلی نه و
چې شوه مینه ډېر یې ولیدل غمونه

ژوندون خوغټه سرمایه ده
ټول هوښیاران یې په غزت کې تیروینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

س ش ښ

سبا به لوړ چنار ته خېژم
باد به پوښتم چې یار مې څه ویلی دینه

سبا مې ستا په تهمت وژني
غولی جارو کړه چې په شړ مې وینې ځینه

سپوږمیه سر وهه راخېژه
یار مې د گلو لو کوي گوتې ریبینه

سپوږمۍ به ډېره شي حیرانه
چې شین خالی زلفې په شا راواړوینه

سپوږمۍ په غره راپورته کېږه
که مساپر په سیند گډېږي غرق به شینه

سپوږمۍ راوخته رنا شوه
په سپین مړوند باندې مې ونه کړل خوبونه

سپوږمۍ سلام به درته وکړم
جانان مې مه رسوا کوه ماته راځینه

ستا به گیله له ما نه کیږي
ماته گېلې له ښېلتانه ولاړې دینه

ستا په ښنو مې زړه زخمي شو
د زړه په وینو به دې شونډې رنگومه

ستا په تُهمت مې جامې رنگ شوې
اوس به رنگ شوې جامې چېرته زړومه

ستا په جفا مې پروا نشته
ما ژړوي د رقیبانو پېغورونه

ستا خو به تمه د دیدن شي
په ما پرتې دي تورې خاورې امبارونه

ستا خو په یو تُهمت رنگ زېړ شو
زه د تُهمت رسۍ په غاړه کې گرځومه

ستا د گیلاس پشان غړۍ ده
زما شړۍ ده ستا به کله خوښه شینه

ستا لوپټه زما کفن شه
چې تور لحد کې دې ونه کړم ارمانونه

ستادښایست دوران به تېر شي
جانانه مه کوه په ماباندې ظلمونه

سترگو مې زړه ته نقصان پېښ کړ
اوس به ی د باز پشان تړلې گرځومه

سترگې په چل غروه یاره
دونیا هوښیاره ده رسوا نشو مینه

سترگې خو تا ورکړې خدایه
کنجک بانه یې په زرگر جوړ کړې دینه

سترگې دا ستا سترگې زما دي
ما درته کله د یارۍ ویلي دینه

سترگې دې تورې په رنجو کړه
شونډو له رنگ د دنداسې ورکړه مینه

سترگې دې تورې کړه راووځه
سوداگر گرځي غټې سترگې خوښوینه

سترگو دې بیا ناغې پیدا کړې
دناغه دارو سترگو څوک طاقت لرینه

سترگه وهل مې درنه زده کړل
اوس راته ښایه د ښنو اشارتونه

سترگې خو تا ورکړې خدایه
کنجک بانه یې په زرگر جوړ کړې دینه

سترگې دې ډکې تو مانچې دي
چې د گودره را ختم ودی ویشتمه

سترگې به هر چا تورولی
په ټول مهالت کې همدا زه په گوته شومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترګې په چل غړوه یاره
اوړکي بازان دي غټې سترګې خوښوینه

سترګې دیدن وکړي مړې شي
شونډو د غم نه وچ پتري نیولي وینه

سترګې دي تورې کړه راووځه
د تورو سترګو سوداګر راغلي دینه

سترګې دې ولې واړولې
د سترګو جنګ د ښو لاندې خوند کوینه

سترګې مې اوباسئ لایق یم
چې بې وفا ته غړېدې مین یې کړمه

سترګې نرۍ تورې مزه کا
دا ګډې ودې سترګې دمې توروینه

سترګې هوسۍ صراحي غاړه
بیا دګودر په لاره مسته یاره له ځمه

سر په تېشه وهل اسان دي
فرهاده ګران دي د یارۍ سوي داغونه

سر لاندې غټه تیګه کېده
پردي وطن دی پکې نشته بالښتونه

سلام زما په ځان منظور کړه
د مسافرو سلام کله کله وینه

سورت یاسین راباندې وایه
په ما خولې د زنکدن راغلي دینه

سورت یاسین راباندې وایه
چې مې سختۍ د زنکدن اسانې شه

شال یې په سر اوړی په غاړه
ګودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ینه

شاه دګودر له لوری راغله
لکه پا چا ورته پیري ولاړې دینه

شاه دګودره روانیږه
زما نړ یږی د زړګی پا خه برجونه

شاه دګودره روانیږه
لکه د ښې مر غۍ وږه شنه یې خالونه

شو ماز د یګر ګودر له لاړه
په اردلۍ کې سیهلۍ ورسره ځینه

شو ماز د یګر ګودر له لاړه
لکه هو سۍ په لاره اخلۍ قد مو نه

شو مازد یګر ځان یې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز ګودر له ځینه

شونډې به یې ولې پستې نه وې
چې د پېزوان سورۍ پرې اوړی ژمی وینه

شونډې به یې ولې پستې نه وې
مور یې د زېړې غوا غوړي ورکړې دینه

شونډې شربت کړه ماته یې راکړه
زه د هجران په سفر ځم تړی به شمه

ښه ده چې ته له خیره راغلې
کنه ما کند کچکول تړه درپسې تلمه

ښه ده چې ستا له لورې وشوه
چې ملامته درته زه نه شوم مینه

ښه ده چې سترګې دې وړې دي
که چېرې غټې وای خوړلی به دې ومه

ښه ده چې شونډې مې اور نه اخلې
د زړه د سره مې لمبې خولې له راځینه

ښه دی چې ستا د یارۍ خلاص شوم
د شرم باز به مې په ولو ګرځونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ط ع غ ف ق

طالبه خدای که به ملا شې
په کتاب پروت يې يادوې شينکي خالونه

طبيبه لاس مې ځله ګورې
زه خو اشنا د زړه په سر ويشلی يمه

عاشق سرې له رنګه تور وي
سوی په اور وي معشوقې رټلی وينه

عاشق کم عقل دی چې ژاړي
باران په تيګو باندې څه اثر کوينه

عاشقي لال بېلتون ښامار دی
څوک چې د لال تمه کوي ښامار به يې خورينه

عاشقي لويه پاچاهي ده
چې معشوقه يې په طرف ولاړه وينه

عاشقي مه کوئ عالمه
بس کړه چې زما په ځوانۍ اور ولګېدنه

عاشقي وای جدايي نه وای
خدايه په در کې به دې څه کم شوي وونه

عالمه ځنګه ترې توبه کړم
ما پرې اخيستي دي د کلي تهمتونه

عالمه يو تر بل ځاريږئ
ما د مجلس ياران ليدل چې خاورې شونه

عالمه يو له بل ځاريږئ
مرګ راپسې دی نيمه خوا به پاتې شونه

عزرايل هسې ځان بدنام کړ
زه د جانان مينې پخوا وژلی يمه

عطر مې پورې په کفن کړه
په تار د زلفو دې ليلا ورکړه ټکونه

عمر چې تېر شي اشنا هېر شي
ستا دې قسم وي چې ما هېر نکړې مينه

عمر دی ډېر شه خپله ياره
زما د زړه ستنی په تا ولاړې د ينه

غرور په حسن ناداني ده
حسن د ژمي مازديګر دی تېر به شينه

غل خو په توره شپه کې غلا کړي
تا رانه زړه په رڼا ورځ وتښتوونه

غم دې دا ستا نه وفادار دی
ته کله کله غم دې تل راسره وينه

غم دې راځي زه پرې خوشحال يم
بې غمه خدای دې عاشق تل په غم کې وينه

غم کې پيدا په غم کې لوی شوم
په غم مين په غم به تور لحد ته ځمه

فقيره کبر پکې مکړه
چې ليلا خاورې درکوي تره پندونه

قبر مې ځنګ کې ورته جوړ کړئ
چې مرور جانان په ګور کې پخلا کړمه

قبر مې لوځ کړه حال مې ګوره
په خُمارو سترګو مې پرېوتل ګردونه

قرضدار مې نه يې چې پټ ګرځې
زه خو دې بس د ښکلي مخ ديدن کومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسم په خدای باور پرې وکړه
د تش دیدن پسې دې اوښکې تویومه

قسمته خدای لپاره ویښ شه
څوک تر قیامته پورې نه کوي خوبونه

ک ګ ل

کابل ته مه وایه چې وران شي
کابل کې شته دی ښېتانه ببر برېتونه

کاغذ لیکلی ترېنه واخلئ
د ننۍ زمانې یار دی ټګ به وینه

کاغذه داسي وخت کې ورشه
چې دماښام په ډوډی ناست وې وژاړینه

کاغذه لاړ شه په هوا شه
اول ترې ځار شه بیا پرې وایه سلامونه

کاغذه لاړ شه په هوا شه
په عاشقانو باندې وایه سلامونه

کاغذه والوزه شاهین شه
له خنداشین شه بیا پری وایه سلامونه

کټ د بلی سوري ته راوړه
میاشت د بادرو ده لېونی به شې مینه

کفن مې کلک وګنډه مورې
د ځوانی ټول عُمر پدې کې تېرومه

کله دې غم راباندې بار شي
کله دې مینه په درندو کاڼو تلمه

کوڅه کې اودریږه شیرینې
په ماذیګرکې به ضرورهلته درځمه

کوڅه کې بیالیلاولاړه
دخوار مین دیدن ته سترګې غړوینه

کوڅه کې ژاړې په سلګوشوه
دچاتصویرته سپینې اوښکې تویه وینه

کوڅه کې ښکته پورته مه ځه
څوک به خبرشي اورسوابه شومینه

کور یې په کلي کې معلوم دی
د بام په سر یې کشمالي کرلي دینه

که ته مې روغ لېونی نه کړې
بیا مې د بنګو پیالی مه بوله مینه

که په میوند کې شهید نه شوې
خدایږو لالیکه بې ننګی ته دې ساتینه

که تور اوربل مې میراتیږي
په وطن جنګ دی جانان نه منع کومه

که ته ر یښتیا پر ما مین یې
د ګودر غاړه اجاره واخله مینه

که ته مې روغ لېونی نه کړې
د خومارو سترګو به اوباسم سیخونه

که ځان په سلورنګوجوړکړې
چې مرګ دوبولي په تابه ګوته ږدینه

که څوک باچا د زمانې شي
د جانان مینه به یې کوڅو کې ګرځوینه

که د ځوانی دوران مې تېر شي
دومره به پاتې شي چې تا پرې څورومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

که د دولت ناچاري نه وای
ما به جانان په تول د سرو اخیستی ونه

که د زلمو نه پوره نشوه
گرانه وطنه جنکۍ به دې گټینه

که د یدن کړی گودر ته راشه
زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه

که دیدن غواړې راته گوره
زه به ډوډۍ په تناره وځنډومه

که دیدن کړې تلوار راوکړه
کور کې څوک نشته زه یوازې ناسته یمه

که دې خندلي راته نه وای
غریب سړی وم خپل ژوندون به مې کوونۀ

که دی زما دیدن یاد یږی
د گودر غاړه اجاره واخله مینه

که زړه ته سل تسلي ورکړم
سترگو لیدلی جانان کله هېروینه

که ستا نه سل ځله توبه کړم
په ما مین زړه مې توبې نه قبلوینه

که سړنی اوړی خدای وکړي
ماته جانان د سور پېزوان ویلي دینه

که سلام غواړې خط به درشي
که دیدن غواړې خدای ته پورته کړه لاسونه

که لېونی یې زما خوښ یې
خلک یاري د لېونو سره کوینه

که مرور شې ځان به خوار کړې
جنکۍ کله مرور پخلا کوینه

که مساپر شي بیا به راشي
د تورو خاورو مساپر کله راځینه

که ملامت یم ما دې مړ کړي
چې بې گناه یم سر مې ولې غوڅوینه

که مور او پلار دې خدای رضا کړل
د ماما گانو به دې زنې ونیسمه

که مې نصیب د بدو نه وای
په شین چمن به مې منگی نه ماتېدنه

گلاب د اصله شهزاده دی
رامبېل چامبېل یې نوکران نیولي دینه

گلونه ډیر درسره راوړه
زه د اوربل دپاسه چتر جوړومه

گوتې قلم ته په ژړا شوې
لیک به باقي وي مور به تورې خاورې یونه

گودر ته ځم راپسې راشه
ما په منگي کې پراټې راوړي دینه

گودر ته دواړه خویندې راغلې
مشره ویشل کړې کشه غشي ورکوینه

گوره ښېرې به درته وکړم
نوره مې مه اخله دخوږ زړه ازارونه

گیلې به ډېرې ورته وکړم
که مې یو ځل د سور پالنگ ملگری شینه

گل مې د لاسه اوبو دروړ ه
په غم شر یکه لا لیه نیسه گودرونه

گودر پاچا منگی وزیر دی
وزیر همیشه د خپل پاچا سلام کو ینه

گودر په سر مې قبر جوړ کړه
چې مات منگی جنکۍ زما په قبر ږد ینه

گودر په سر مې قبر جوړ کړی
چې مات منگی پیغلی زما په قبر وینه

گودر ته ځم را پسی را شه
یوه شیبه به دی په شه زړه وو ینمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

گودر ته ځم راپسی راشه
گودر ته ځم راپسی راشه
گودر ته ځی په مخه راغلې
گودر ته دواړه خو یندي راغلی
گودر د غدونو څه کم نه دی
گودر دی عمر له اباد وې
گودر دی عمر له ودان وې
گودر شو گرم مازد یگر دی
گودر کې سری لمبی شوی پورته
گودر له ځم چې اوبه راوړم
گودر له ځم چې مانگی مات کړم
گودر له ځمه خو شحا لیږم
گودر له ځمه را پسی را شه
گودر له ځی او ښنو ته گوري
گودر له غبرگې خو یندی راغلی
گودرته ځم راپسی راشه
گودرته څی ناوخته کیږی
گودرته راغلی برابره
گودرکې هره ورځ اختر وې
گودرکې هره ورځ اختر وې
گودره بخت دی غلبه دی
گودره ټول درته لو گی شم
گور له ځم را پسی راشه
لاړم د خپل وطنه لاړم
لکه کابل دافغان حق دی
لمونځ چې قضا شي بیا ادا شي
له مانه ولې گیله من یې

زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه
وخت مازد یگردی چې پری وکړو د یدنونه
گیبی گیبی پرتو گ دی لاره نه راکو ینه
یوه یې ویشتل کا بله یې غشي ټو لو ینه
پکې پښیږی شنی پاخی کټه بازونه
مازد یگري پکې وی اخترونه
په دی بهانه د جانان وکړم د یدنونه
لیلا همزولو سره قینج مکیز کو ینه
د چا د زړه په دنیا اور ولگید نه
په سرو منگلو به یې جانان له ورکومه
سپو ږمی زړه شوه اوس تیاره کې یاره ځمه
چې مې جانان کر لې لاره کې سره گلونه
ما په منگې کې پراتې را وړی د ینه
پاچاهی لارکې د خیال مه ږده قد مونه
گو له ماری د خمارو ستر گو کو ینه
زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه
د خیال کاته کوی په اور یې ستی کړ مه
یا خو لگی راکړه یا منگی در ماتو مه
رنگ رنگ پکې وی د خو بانو محلسونه
منگې په سر ورله راځی جو نی سیلونه
د پیغلو جنو سیل کوی حیران دی کړمه
په سور سالو کې لیلا ستا خواله را ځینه
منگې مې دوه دي نری ملا مې ما تو ینه
بې وفا یار راباندې ډېر کبر کوونه
داسې مې حق دي دجانان زلفوسرونه
نه ادا کیږي قضا شوي دیدنونه
کم عقله یاره د پردو اختیار کې یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

م ن و هـ ي

ما په گودر د جنو ښخ کړی
گو ندې ملا له پر ما کيږدی قد مو نه

ما خو د ليرې نه صحي کړې
نور دې په تورو زلفو مه وهه لاسونه

ما د کوچې د عمره ځار کړې
د سبايي اور يې بليږي دوی ترې ځينه

ما د کونړ د سيند نه ځار کړې
زما جانان به پکې مخ مينځلی وينه

ما د گودر په غاړه خښ کړئ
چې جنکۍ مې مات بنگړي په قبر ږدينه

ما د نصيب نه تېښته وکړه
نصيب زما د لارې مل راسره ځينه

ما دگودر په غاړه ښخ کړی
چې جنکۍ مې مات بنگړی په قبر ږد ينه

ما دې ټوپۍ په سر گڼله
د جنکو په وار پيدا ورکه دې کړمه

ما زد يگر تل لری خاونده
چې ماز د يگر په گودر وشی د يدنونه

ما سره سم گودر له لاړ شه
منگي مې دوه دی نری ملا مې ما تو ينه

ما سره سمه سيالي مه کړه
ما د لنډيو سيپارې ويلي دينه

ما له مې وړی زړگی راکړه
زه وم نادانه په يارۍ نه پوهېدمه

ما له وړوکي ريبار ځار کړې
چې يوه خبره دوه ځلې راته کوينه

ما ويل يوازې زما يار يې
د اختر ټال يې هر سړی دې زنگوينه

ما وې د غمه به دې مړ شم
قسم دی ياره بې نېتې نشته مرگونه

ما يارانه کله کوله
سرتور ولاړ وې له ښېرو دې وېرېدمه

ما يې د ورور د سترگو ځار کړې
ده به د خور سترگو ته ډېر کتلي وينه

ما يې د ورور د سترگور ځار کړې
دا د ورور سترگي يې د خور په شانته دينه

ماته دې دومره ديدن بس دی
چې په کوڅه کې پښه نيولی شې مينه

ماته رباب په لاس کې راکړئ
چې زه ده خپلې ځوانۍ وير پکې کومه

مازديگر چېرته وې چې نه وې
خورې ورې زلفې په بام ولاړه ومه

مازديگر پيغلی ښی اغلی
منگي په ولو دگودر غاړی له ځينه

مازديگر لمونځ دې قبول مشه
ديدن دې پرېښود د ايمان کوې سوالونه

مازديگر لمونځ رانه قضا شو
نوی مين وم په ديدن نه مړيدمه

مازديگری دی سوال قبليږي
خلکو زما په حق کې پورته کړئ لاسونه

مازديگری دی ښېرې مکړه
ستا به عادت وي ما به ورک له ملکه کړينه

مبارکي راکړئ عالمه
چې پرې مين وم ترې چاپېر مې کړل لاسونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبارکي راکړئ عالمه
د تهمتونو سره يار قبوله کړمه

مبارکي راکړئ عالمه
نادانه زه نادان مې يار ورسپدنه

مخ په قبله مې د يار کور دی
لمونځ مې بانه کړ د اشنا ديدن کومه

مخې ته راغله راته ژاړي
د لونګين نه يې ځونډې ورک شوي دينه

مرګيه دومره صبر وکړه
يو مې ځواني ده بل مې ډېر دي ارمانونه

مرګی په تنګه کوڅه راغی
ما وېل سلام هغه وېل کور دې ورانومه

مړ مې د يار په کوڅه يوسئ
چې د نجلۍ د دادا يخ شي اندامونه

مساپري په بې غمي کړه
زه پښتنه يم په نامه دې ناسته يمه

مساپري دې ډېره وکړه
راځه راځه روزي به خدای رارسوينه

مساپري سخته خواري ده
باران به اوري څوک به ځای نه ورکوينه

مسافر ته شوې خواره زه شوم
خواره دې مور شه چې سفر ته دې ليږينه

مسافر مه وژنئ عالمه
چېرته به يې خوينډې د دين په تمه وينه

مسافري دې روزي مه شه
زه دې په سپينه خولې ويده پرې ايښې ومه

مسافرۍ خوړليه ياره
پيزار اوباسه چې دې تلې ښکلومه

مسافرۍ خوړلی راغلی
قربان قربان دې د زړو جامونه شمه

مسافرۍ مې زړه نری کړ
چې تش وطن رايادوم ژړا راځينه

مسافرۍ نه ستړی مشې
اول خوله درکړم که دې جيب ولټومه

مسلماني په چاکې نشته
مرور ګرځم څوك مې نه پخولاکوينه

ملنګه دوه ګټې دې وکړې
يو دې خير ټول کړو بل دې وکړل ديدنونه

منګيه بخت ته دې حيران يم
اول دې ښکل کړي بيا دې غېږ ته خېږوينه

منګي کې موری اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه

منګي يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شيطا نۍ منګی په لپو ډکو ينه

منګي يې ټول په ډنډ غوپه کړم
د شيطانۍ منګی په لپو ډکوينه

منګی به تخرګ ګودر له ځمه
دغه يو ځای دی چې برې کيږی د يدنونه

مور يې د کلي شومړې غواړي
لور يې په سپينه روپۍ خوله نه ورکوينه

مور يې د کلي شومړې غواړي
لور يې د لارې مېلمانه راستنوينه

مور يې مانږو ورته لوګی کړې
زيارت له تلې چا به يې مخ ليدلی وينه

مورې توپک کمربند راکړه
په ما مينه نجلۍ بل ته ورکوينه

مورې د مخه دې شرمېږم
ماله کوژدن چا کره وکړه زوږ دې کړمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مورې کوچیانو ته مې ورکړه
چې تور پېکی مې د هلبند شمال وهینه

مورې کوچیانو ته مې ورکړه
کنډک کنډک مستې به خورم غټه به شمه

مورې لنډۍ توپك مې راکړه
په مامینه جینۍ بل ته ورکوینه

مورې لنډۍ توره مې راکړه
په دین غزا ده زه خپل ځان شهیدومه

مین زړګي ته مې سلام دی
چې تمامي عمر په صبر تېرومه

مینه په تګ راتګ زیاتیږي
مونږ کره مه راځه چې زړه دې صبر شینه

مینه په تلو راتلو زیاتیږي
کله راځه کله به زه درځم مینه

مینه د مینې پیدا کیږي
په مینه مینه دې کتل مین دې کړمه

مینه د مینې پیدا کیږي
په مینه مینه دې کتل مین دې کړمه

مینه دروغو زړونوکاردی
زموږه زړونه غریبۍ وژلي دینه

مینه کې هر څه هر څه کیږي
په تا یوه خبره راغله هېر دې کړمه

مینې دې داسې لېونی کړم
په لاره ځم خپل او پردي نه پېژنمه

نارې وهم نارې مې نه اورې
هله به یې واورې چې زه تورې خاورې شمه

نجلۍ په سر دې منګی مات شه
چې په سرکو شونډو دې راشي سېلابونه

نجلۍ د بام په سر کږه شوه
ورسره کوږ شومه د پانډه ولوېدمه

نجلۍ کږه شوه ماته نشته
د کونډې لور ده مور غوړي ورکړې دینه

نجلۍ که ټوکی د بخمل دی
یار یې نیستمن دی په ژړا له ملکه ځینه

نجلۍ وږه د یارۍ نه ده
کم عقله مور یې ورته سترګې توروینه

نجلۍ ولاړه په لمانځه ده
پېرزو مې نشي تور پیکی په خاورو ږدینه

نرۍ نرۍ لوګی ترې خیږي
د چا په نوې یارۍ اور ولګېدنه

نرۍ مریح ته رسیدلې
موږلاتراوسه وړوپه خروباندې بارونه

نښې دې ډېرې ما سره دي
نښې دې څه کړم چې دې سترګې نه وینمه

نصیب مې خپل دی رارسیږي
مورې زما په نصیب مه کوه جنګونه

نصیبه وسوزې ایره شي
تندیه مات شې تاکې څه لیکلي دینه

نن خو مې ډیر یادیږې یاره
خدای دې ناڅاپه چیرته راوله مینه

نن د ګودر په لاره مه ځه
لیلا ولاړه ده په زړه ویشتل کوینه

نن مې د قبر خواله راشه
مبارکي د نوي کور راکړه مینه

نه به انځر د ورځې ګل شي
نه به زما زړګی د غمه خالي شینه

نه دې د ځان نه دې د بل کړم
د دادا کور کې دې زړه کړمه ظالمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وایم چې داسې ځای ته لاړ وای
چې ستا دې ډېرو ناکردو ته وګورمه

وخت د ځوانۍ مې نیمه خوا شو
یار بې وفا شو ارمانې به ګودر له ځمه

ودرېدی نشمه غورزیږم
تاو کړي غشي مې د غم خوړلي دینه

ودې ویشتم پورته دې نه کړم
خلک ویشتلی مرغۍ ژر پورته کوینه

وربل یې پوړې پوړې راغی
بخت د هغه دی چې یې پولې ورانوینه

ورشه د یار خبر دې واخله
چې بې دیدنه دې ساته لېونه شونه

ورکه د کور کلي یاري شه
د زنې سر مې دېوالو وسولاونه

وطن به ستا لپاره پرېږدم
چې ستا د حسن دوران تېر شي رابه شمه

وطن د مور او پلاره خوږ دی
جانانه درې واړه پرېږدم تا سره ځمه

وطن مې تن ،تن مې وطن دې
دتن په وینویې ساتم ترڅوچې یمه

وطن مې ستا له غمه پرېښود
خلکو ته وایم چې نیسی اخیستی یمه

ولاړه اوسه چې دې وینمه
چا دې صفت راته کوو راغلی یمه

ولې دې سر په زنګنو کړ
ما په ځوانانو کې خوښ کړې یې مینه

ولې دې مخ زما نه پټ کړ
اشنا غماز درته دروغ ویلي دینه

ولی به زه ور پسی نه مر م
اوړی په غاړه ما زد یګر ګودر له ځینه

هر کله راشې د یار غمه
که سل مې نور وي تا به پاس په تندي وړمه

هر مازد یګردی لوی اختر دی
ګودره ! ځکه دی صفت هر ځای کو مه

هغه دې هېر دي که دې یاد دي
چې د کړکۍ شمال په دواړو لګېدنه

هغه ساعت به کله راشي
چې د اشنا سره به بر ګودر له ځمه

یا خو زما په زړه تیاره ده
یا خو په ټوله دونیا پرېوتل ګردونه

یا خو زما نصیب خراب دی
یا خو به ټولې یارانې دغسې وینه

یار مې په اوم کې زه اتم کې
یو کال به پاتې شم چې دواړه یو ځای شونه

یار مې په شنو سترګو مین دی
زه به دا تورې سترګې چېرته بدلومه

یار مې هندو زه مسلمان یم
د یار لپاره درمسال جارو کومه

یاره زموږکلي ته راشه
یوڅه په جیب کې ستالپاره ګرځومه

یاري په تور او په سپین نه ده
دا معشوقې خو غنمرنګې خوند کوینه

یاري په تور او په سپین نه ده
زړه چې مین شي تور او سپین نه پېژنینه

یاري خو تا پرې کړه کمبخته
که ما پرې کړې وای ژړلي به دې وونه

یاري خو تا کړه ما خو نکړه
اوس یې چې لنډه پرې کوې ژړا راځینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ياري د دنگې نجلۍ خوند کړي
د پلو لاندې سرې غلی تېروينه

ياري د زور خبره نه ده
که زړه دې نه وي بيا دې نه مجبورومه

ياري د شنې لښتې گوزار دی
چې چا خوړلی رنگ يې ځای ته نه راځينه

ياري دې ټوله د ټگۍ وه
ښه شو چې زر دې په مطلب ورسېدمه

ياري دې نه کوم ډاريږم
د لرې لرې نندراې به دې کومه

ياري دې نه وه خوب ليدل و
څو چې مې سترگې غړولې سبا شونه

يم خړ پښتون خړ مې ژوندون دی
خړو جامو کې به فردوس جنت له ځمه

يو اخيري مصره دې داوي
اخر يې مه کړې د ځوانانو مجلسونه

يو ځلې بيا په دې لار راشه
په پخوانو قدمو دې پرېوتل گردونه

يو ځلې راغلی خوله مې ورکړه
لار يې صحي کړه په غضب ککړه شومه

يو خو دې غونډه منډه خوله ده
بل دې خبرې په کنده تللي دينه

يو دې غريب پيدا کړم خدايه
بل دې مين په کبرجنې نجلۍ کړمه

يو زخم نه دی چې به جوړ شي
هزار زخمونه مې په زړه دي مړ به شمه

يو گوټ اوبه منگی نه راکړه
د وصال ترې يم اوبه بهانه کومه

يو وارې ټينگه غېږه راکړه
بيا دې دا دا له توره ورکړه چې راځينه

يوازې خدای به پرې خبر وي
د خندا ډکه خوله به چيرته ناسته وينه

يوازې ژوند مې په کار نه دی
چې اشنا لاړو زه به تور لحد ته ځمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سليمي د ټکنالوژۍ خدمتونو شرکت SalimiTech

سليمي د ټکنالوۍ خدمتونو شرکت د شمال زون په مرکزي دفتر د ټکنالوژۍ په برخه کې د هېواد په رسمي ژبو پښتو او دري خپلو هېوادوالو ته د ټکنالوژۍ په برخه کې خدمتونه ترسره کوي په دغه شرکت SalimiTech کې د زدکړو يا اي ليرنينګ اپلېکيشني، ګيم او آنلاين آفلاين پروګرامونو اپلېکيشنونه يا پوسټکالي جوړيږي، همدارنګه په دغه شرکت کې د ټکنالوژۍ په مختلفو برخو يا څانګو کې د پروګرامونو جوړولو تر څنګ د ويب پاڼو جوړول او نور ورته خدمتونه تاسو هيوادوالو ته وړاندې کيږي او مونږ د ستاسو لپاره تل په چوپړ کې يو.

همدغو لنډیو ته مونږ کمپیوټري پوسټکالی هم جوړ کړی چې هیواد وال یې زما له ویب پاڼې څخه ډانلوډولی شي.
http://www.razmohammad.com

رازمحمد نورزی پکتیاوال

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library